Ára: 200 FORINT

76. évf. 9. szám 2021. május 15.
Sziván 4. 5781

ÚJ ÉLET

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

Sávuot: az első halachikus betérés a Bibliában

Hogyan kapcsolódik Rut története sávuothoz, a Tóra-adás ünnepéhez? • Amit a népek elutasítottak és a moabita királylány elfogadott. • Csecsemők és gyerekek is hallgatják a Tízparancsolat felolvasását a zsinagógában.

Egyszerű, érthető és pontos kronológia. 3319 évvel ezelőtt, vagyis a világteremtés 2448. évében történt, hogy az Egyiptomból alig ötven napja kiszabadult héber törzsek, Jákob fiai, megérkeztek a Szináj-hegy lába elé. Ott kapták meg az Örökkévaló Tóráját, miután már annak előtte kinyilvánították, hogy elfogadják azt, vagyis „megtesszük és meghallgatjuk” („náásze vönismá”).

Ez a most ünnepelt sávuot (magyarul pünkösd) célja, értelme és magyarázata egyben. Van még egy sor neve és jellegzetessége (mint az aratás ünnepe, a zsengék bemutatásának ünnepe, vagy mint közismert neve – sávuot – mutatja, a hetek ünnepe), de a lényeg az, amit a zsidó imakönyv megőrzött számunkra: „A Tóránk adásának évadja.”

Sávuot számunkra a három zarándokünnep egyike is – peszách és szukkot mellett –, de talán nem téved, aki azt gondolja, hogy nemcsak a legfontosabb a három közül, de talán a legjelentősebb zsidó ünnep a naptárban, az egy jom kippurt kivéve.

Miért?

Ettől vagyunk zsidók

Azért, mert a sávuot számunkra a Tórát jelenti. Átvétele ide datálódik, és mivel a Tóra a mi másságunk alapja és záloga, ez tulajdonképpen a zsidóság „személyazonossági igazolványa”. Ettől vagyunk zsidók, ez az, ami bennünket megkülönböztet a többi néptől. Nem arra lettünk kiválasztva, hogy uralkodjunk a népek felett, se nem arra, hogy mi legyünk a legnagyobb, legnépesebb náció a földön – hiszen mi vagyunk a legkisebb –, hanem arra, hogy betartsuk a Tóra törvényeit, és ezáltal mások, jobbak legyünk.

A mai modern időkben akinek nincs születési bizonyítványa, az talán meg sem született, és akinek nincs személyazonosságija, az egy no-man, nem létező ember. Pontosan így vagyunk mi is a Tórával: akinek „nincs”, vagyis nem ismeri, nem tanulja, nem tartja, az csak a dolog negatív megnyilvánulásaiban zsidó. Abban, hogy a gazdanépek utálják, kinézik, bűnbaknak tartják – a folyamat az auschwitzi rámpán végződött.

Ezért sávuot, a Tóra-adás ideje a zsidó nép születésnapja is egyben.

***

Sávuothoz szervesen hozzátartozik Rut könyve, ez a kis kompakt bibliai idill, amely a Bírák idejéhez kapcsolódik, Dávid királyunk genealógiájával végződik, és sávuotkor szokás felolvasni az askenáz közösségekben. Ősi forrásaink több szemantikus okot jelölnek meg, amelyek rokonítják Rutot, a betérő moabita nőt – aki a midrás szerint Moáv királyának lánya volt – sávuottal, a Tóra-adás ünnepével, amely mint már jeleztük, az aratás ünnepe is, Rut története pedig árpaaratás idején zajlik. Rut, aki annak idején egyedülálló betérésével példát mutatott arra, hogyan kell és lehet betérni a zsidóságba igaz meggyőződésből, ezzel hitet tett a Tóra mellett, és „kiérdemelte”, hogy történetét a Tóra-adás ünnepén olvassák fel.

További jelképes, inkább kabalisztikus ok: Rut Dávid királyunk ükanyja volt, Dávid pedig a hagyomány szerint sávuotkor született, és ekkor is halt meg.

„Néped népem, istened istenem!”

Azoknak, akik nem ismerik Rut könyvét és nincs otthon Bibliájuk, álljon itt dióhéjban a rövid könyv (egyike az öt bibliai Tekercsnek) tartalma:

A Bírák korában, kb. 100 évvel Dávid születése előtt, éhínség tört ki Izraelben. Elimelech, egy jómódú júdeai család feje nejével, Noémival és két fiával a szomszédos Moáv királyságba emigrált. A két fiú helyben nősült, moabita lányokat vettek el. Aztán meghalt a családfő (a midrás szerint azért, mert nem lett volna szabad elhagynia az Országot éhínség idején), majd két fia is követte. Az egyedül, özvegyen maradt Noémi elhatározta, hogy hazamegy Izraelbe, mert hallotta, hogy megkönyörült az Örökkévaló népén, és az éhínség véget ért.

Vele ment két menye is, Orpá és Rut, de Noémi lebeszélte és hazaküldte őket. Orpá hajlott erre, és hazament (a hagyomány szerint később ő szülte a filiszteus óriást, Góliátot, akit az ifjú Dávid terített le), Rut azonban nem volt hajlandó elhagyni anyósát, és nyilatkozata az „igazi betérő” (gér cedek) örök hűségét demonstrálja:

„Noémi meg azt mondta (Rutnak): látod, a sógornőd visszatért népéhez és isteneihez. Térj vissza te is.”

„De Rut azt felelte: ne unszolj engem, hogy elhagyjalak és visszatérjek. Ahová te mégy, oda megyek én is. Néped az én népem, és istened az én istenem! Ahol te meghalsz, ott akarok meghalni én is, és ott temessenek el engem! Úgy bánjon velem az Örökkévaló most és mindig, hogy csak a halál választ el tőled!” (Rut, 1,14–17).

Noémi látta, hogy Rut őszintén beszél, és tovább már nem próbálta lebeszélni. Meg is érkeztek Bét Lechembe, ahol Noémira sokan emlékeztek, de alig ismerték meg. Ez lenne Noémi? – kérdezték az idős özvegyasszony láttán, aki fiatal moabita menyével érkezett, elcsigázva, rongyosan. Így jár az, aki elhagyja Erec Jiszráélt! – mondták a jó lelkek.

Boáz elveszi Rutot

Éppen árpát aratnak, és Rut, aki már sokat tanult anyósától és kiismeri magát a zsidó dolgokban, kimegy a mezőre, hogy lehullott kalászokat („leket”) szedegessen, amelyek a szegényeket illetik meg. Itt megismeri Boázt, a gazdag földesurat, aki Noémi távoli rokona férje révén, és az szemet vet az idegen nőre. Ki ez? – kérdi legényeitől, akik tudják: ez az a moabita nő, aki együtt jött Noémivel Moáb földjéről.

A Talmud, ahol Boázt egy Ivcán nevű bírával azonosítják, felteszi a logikus kérdést: Hogyhogy Boáz, aki nemzedéke nagyja volt, egy idegen nő után érdeklődik? Ez valahogy nem illik hozzá. A válasz: Boáz olyan dolgokat látott Rutnál – nemes, szemérmes, viselkedést –, amelyek felkeltették érdeklődését. Például: a többi marokszedő lány élcelődött az aratókkal, míg Rut szemérmesen félreállt. Amellett azt is tudja a hagyomány, hogy éppen azokban a napokban halt meg Boáz felesége.

Egy szó mint száz (a részleteket olvassa el a figyelmes és érdeklődő olvasó egy magyar fordítású Bibliában vagy a szerző Öt tekercs című könyvében, amely többek között Rut könyvét is tartalmazza – Ősi Forrás [6], Budapest, 1998, Göncöl kiadó),

(Folytatás a 2. oldalon)

Heisler András a belső béke feltételeiről

Főszerkesztőm kérésére örömmel vállalom az interjút Heisler Andrással, a Mazsihisz elnökével. Azt gondolom, olvasóink jelentős részének felkeltette, felkelthette a kíváncsiságát s válthatott ki belőlük különféle érzéseket, gondolatokat az anonim, gyakran álnéven írott vagy nevesített kommentcunami, amely az utóbbi időben látható volt a Facebookon. Ez a rabbikat, elöljárókat, személyiségi jogot érintő, besározó, hitelrontó förmedvény interjúalanyomat sem kímélte.

Van egy gyanúm.

Az elmúlt időben (még a Covid miatti elszigeteltséget megelőzően) bőven adódhatott (volna) mód és lehetőség felmerülő valós vagy álproblémákra, kérdésekre választ kapni kulturált formában. Ettől érdemben a megszólítottak soha nem zárkóztak el.

Heisler: Kísérletük a karaktergyilkosságra sikertelen volt

Tehát azokban, akiknek nem sikerült vélt vagy valós problémáikat orvosoltatni, a tüske benne maradt. Lappangóan, de ugrásra készen várták a lehetőséget a retorziókra.

Béke. Legyen. Kell.

– Mi mindent gondol, szeretne tenni ezzel kapcsolatosan a Mazsihisz elnöke (és munkatársai) azzal a tudattal, hogy mindenkinek megfelelni lehetetlen? Nem is kell.

– Érdemesnek tartom a felvázolt folyamatot részletesebben áttekinteni. Talán az első jel a Figyelő folyóirat két évvel ezelőtt címlapja volt, ahol a Mazsihisz elnökét dehonesztáló módon ábrázolták, maffiavezérként, hulló pénzesőben. Kísérletük a karaktergyilkosságra sikertelen volt, és komoly nemzetközi felháborodást váltott ki, beleértve Izrael elnökének, Ruvén Rivlinnek a gesztusát, amikor rögtön a címlapsztorit követően személyesen fogadott. Ezután rövid szünet következett, majd egy esztendeje elkezdődött a Mazsihisz módszeres bántása névtelen honlapokon és az EMIH weblapján. Elindult a Mazsihisz elnökének gyalázása a legelképesztőbb jelzőkkel és hazug állításokkal – erre egy önálló weboldalt rendszeresítettek, ami kis iróniával nagy megtiszteltetés is lehetne számomra. Mindent a névtelenség homályából indítva, majd az EMIH honlapján már valódi hírként megjelentetve, láthatóan tudatosan építkezve a mai napig folyik a Mazsihiszt lejárató kampány. S közben elindult a Mazsihisz munkavállalóinak megfélemlítése is. A folyamat majd egy éve tart, kézzelfogható eredménye egyetlen egy dolgot kivéve nincs: kiderült, kik a gyengék a Mazsihisz vezetői, rabbijai és tagsága körében. A belső árulás következményei pedig beláthatatlanok. Az viszont mára talán már mindenkinek egyértelművé vált, hogy az EMIH – a legaljasabb eszközök használatától sem visszariadva – a Mazsihisz ellehetetlenítésén dolgozik.

Első tennivalónk ezért a belső béke helyreállítása. Azonnali hatállyal be kell szüntetni az egymással foglalkozást, és a közösség felé fordulva kizárólag azon kell dolgozni, hogyan tudjuk a pandémia közösségromboló hatásait legyőzni, milyen stratégia mentén tudjuk a Mazsihisz elleni nemtelen támadásokkal szemben megvédeni magunkat. A Mazsihisz rabbijainak és Vezetőségének közös állásfoglalása már ennek szellemében született meg az elmúlt hetekben.

A Mazsihisz elleni kampány az EMIH és a MAOIH feljelentésével a csúcsára érkezett. Nem véletlen sem az időzítés, sem az a kapkodás, amit a jeruzsálemi vallási bíróság döntéseiben tapasztalunk. Májusban közgyűlésünk lesz, és a gyengék abban reménykednek, hogy szervilizmusuk bizonyítékaként új vezetővel fogja folytatni Szövetségünk a munkát.

Tévednek: egyrészt a Mazsihisz elmúlt esztendeinek eredményei – amiről egy hatoldalas beszámolót küldtem szét a Közgyűlés 120 tagjának – megkérdőjelezhetetlenek, másrészt tanultunk a történelemből, és a független, büszke közösség megvalósításának víziója a magyar zsidóság túlnyomó többsége számára fontosabb, mint az elvtelen lojalitással megszerezhető források.

Az újságírói kérdésre válaszolva tehát: meg kell teremteni a belső békét annak érdekében, hogy a neológia értékeit tovább tudjuk adni gyermekeinknek, unokáinknak. Ez kompromisszumot kíván mindannyiunktól, de arra ügyelnünk kell, hogy a közösséget ne lehessen következmények nélkül elárulni.

– Másik kérdésem: a járvány utáni újabb kapcsolatok építésére, a függőben lévő ügyek lezárására van-e terve, elképzelése?

– Mintegy hat hónapja írtam egy levelet a Mazsihisz rabbijainak. Abban felhívtam a figyelmüket arra, hogy a pandémiát követő visszatérés a normális működésbe nem lesz egyszerű és automatikus. Az online tér által nyújtott segítség sorsdöntő volt az elmúlt hónapokban, de használata elkényelmesítette sok hívünket, akiket valamivel majd motiválni kell. Elindult a korábbiaknál sokkal korszerűbb, hangsúlyosan a hitéletre koncentráló kommunikációnk, és ebben a munkában minden rabbinkra, kántorunkra számítunk. Aki hajlandó és képes végiggondolni ennek a feladatnak a mélységét, az azonnal megérti, miért viszonyult fenntartással a Mazsihisz Vezetősége a Magyarhoni Zsidó Imaegylet felé. A vezetőségi döntés indokoltságát az elmúlt hónapok megerősítették. Aki rabbiként vagy vallási funkcionáriusként a Mazsihisz munkavállalója, annak minden erejét, tehetségét és idejét közösségünk érdekében kell használnia. Ez mára elvárás a Mazsihisz részéről. Aki közösségi feladatait máshol végzi, az közvetlenül okoz károkat nekünk, és őrá a jövőben nem számítunk.

Persze a rabbijainktól elvárt aktivitás mellett a választott vezetők feladatai is

(Folytatás a 2. oldalon)

9 770133 350099 21009

A Maccabi VAC ajándéka a Szeretetkórháznak

Egy jótékonyságimaszk-kampány révén a Maccabi VAC hat darab, egyenként 20-20 ezer forintos vásárlási utalványt adományoz a Mazsihisz Szeretetkórházának. A Maccabi ezzel a gesztussal az egészségügyben dolgozóknak a járványhelyzet alatt tanúsított munkáját kívánja megköszönni. A zsidó sportszervezet azt kéri a kórháztól, hogy az intézmény maga válassza ki azt a hat dolgozót, aki megkapja az adományt. Interjú Jusztin Ádámmal, a Maccabi VAC elnökével.

– Miképpen lett maszkokból adomány?

– A járvány alatt sok más szervezethez, intézményhez hasonlóan a Maccabi is csináltatott saját logóval ellátott védőmaszkokat, mert sajnos szükségünk volt rá különböző eseményekre, rendezvényekre. A holland Maccabival együtt találtuk ki, hogy a maszkok eladásából meg lehetne valósítani egy adománykampányt az egészségügyi dolgozók számára, hiszen egy egészségügyi védőmaszk lényegében rájuk, az ő munkájukra is utal. A maccabis maszkok 1200 forintos vételárának 50 százalékát ajánlottuk fel erre a célra. Több ütemben összességében mintegy 9 hónapig futott a kampány, így gyűlt össze a pénz, részint az eladott maszkok 600 forintjaiból, részint pedig abból, hogy egyes vásárlók-adományozók a megrendelt maszkok áránál többet fizettek, tudván, hogy milyen fontos célra gyűjtünk. Számítottunk rá, hogy milliók nem fognak összejönni, de azt tartottuk szem előtt: ha mindenki egy kicsit segít, az végül nagy segítség.

– Nem is beszélve a gesztus szépségéről!

– Igen, a Szeretetkórház dolgozói vitathatatlanul megérdemlik ezt. Azért döntöttünk a 20 ezer forintos bontás mellett, mert így nem aprózódik el nagyon a pénz, és több embernek jut belőle. Már felvettük a kapcsolatot a Szeretetkórházzal a Mazsihisszel közösen, hogy koordinálják az átadást az egészségügyben dolgozók számára. S most hangsúlyosan egészségügyben dolgozókról beszélek, azaz ha a kórházban úgy gondolják, akkor olyan munkavállalók is kaphatnak adományt, akik nem egészségügyisek, hanem más munkakörben tevékenykednek az intézményben. Remélem, hogy már nem lesz rá alkalom, de ha a szükség mégis úgy hozza, természetesen örömmel indítunk egy második kampányt is adományozási céllal.

– A beszélgetésünk jó apropó arra, hogy megkérdezzem: a Maccabi VAC élete mikor zökken vissza a járvány előtti kerékvágásba?

– Ami a nyitást illeti, egyelőre még a tervezés szakaszában vagyunk. A tavasz kissé kései beköszöntével remélhetőleg hamarosan el tudunk kezdeni szabadidős eseményeket szervezni, az időjárás ezt most már engedi. A napokban hozzákezdhetünk a nyári programok kidolgozásához, s már felvettük a kapcsolatot a Judafest szervezőivel az idei Fun Run megrendezésére. A tavalyi sajnos elmaradt, de nagyon remélem, hogy idén már minél többen ott lehetünk.

Kácsor Zsolt

Konferencia a Kőrösmező – kamenyec-podolszkiji deportálás 80. évfordulója alkalmából

Az 1941-es Kőrösmező – kamenyec-podolszkiji deportálásnak, a soá magyarországi kezdetének 80. évfordulója alkalmából a Wesley János Lelkészképző Főiskola (WJLF) Soá és Kereszténység Kutatóintézete és az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem 2021. október 11–12-én *Kívánatos a zsidók minél erősebb megritkítása* címmel kétnapos közös kegyeleti, emlékező és tudományos konferenciát tart.

A konferencia ingyenes, regisztrációt nem igényel.

A rendezvény megtartásának technikai mikéntje egyelőre bizonytalan. Az internetes részvételt mindenesetre akkor is biztosítani kívánjuk, ha hagyományos keretek között (a WJLF Dankó utcai és az ORZSE Scheiber Sándor utcai központjában) történne a lebonyolítás.

A WJLF és a fenntartó egyház, a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség 2003 óta a kamenyec-podolszkiji vérfürdő napjai egyikén minden évben bűnbánati és gyászistentisztelettel is megemlékezik a deportálásról és mártírjairól. Idén erre augusztus 29-én, du. 3 órai kezdettel kerül sor, minden valószínűség szerint (mint már tavaly is) online közvetítés formájában.

A megemlékezési programok részleteiről az alábbi internetes oldalakon nyújtunk folyamatos tájékoztatást:

https://wesley.hu/konferencia-2021-oktober-11-12/

https://www.facebook.com/Az-1941-%C3%A9vi-K%C5%91r%C3%B6smez%C5%91-Kamenyec-Podolszkij-i-deport%C3%A1l%C3%A1s-191115611020694/?ref=hl

Majsai Tamás egyetemi tanár, WJLF
Vajda Károly egyetemi tanár, ORZSE

Elment a szeretet és a jótékonykodás királynője

Meghalt Braun Lucy

Javítok. Nem halt meg. Él. Aligha van olyan zsinagógánk, zsidó otthonunk, amelyben ne lenne ott keze munkája, gyakran ajándékképp.

Tórafüggönyök, bárchesztakarók, terítők, és még sorolhatnám határtalan repertoárját. Üzlete a Dohány árkádja alatt évtizedek óta turisták úti célpontja volt.

Akik ismerték, napjainkban ritka egyetértéssel tanúsíthatják: a szeretet és a jóság megtestesítője volt. Erről szól könyve és a róla készült film, amelyet tavaly, 90. születésnapja alkalmából forgattak. *Egész életemet a zsidóság megsegítésére tettem fel* – írja. Teljesítetted vállalásodat, Lucy néni! Mindannyian gyászolunk.

Löchi vösólajm, indulj az Örök Bíró elé, hogy elvedd jutalmadat Istentől földi pályádért! Lelked kötessék bele az örök életűek kötelékébe!

Remekműveid itt, a földön éltetnek tovább.

kápé

Mártír-istentiszteletek országszerte

Május 30. vasárnap

Baja	11.00	Ady E. könyvtár, ill. kert
Devecser	11.00	temető

Június 6. vasárnap

Kiskunhalas	11.00	zsinagóga
Kecskemét	15.00	temető
Kispest	11.00	temető
Győr	11.00	győrszigeti temető
Zalaegerszeg	11.00	temető
Mosonmagyaróvár	16.00	temető

Június 13. vasárnap

Cegléd	9.30	imaterem
Nagykőrös	10.30	zsinagóga
Szolnok	14.00	zsinagóga
Székesfehérvár	11.00	temető
Kápolnásnyék	15.00	temető
Tata	10.00	temető
Tatabánya	12.30	emlékpark
Esztergom	11.00	temető

A további időpontokat folyamatosan közöljük. Kérjük olvasóinkat, hogy az időpontokat, helyszíneket rendszeresen kísérjék figyelemmel a honlapon is (mazsihisz.hu), mert változás lehetséges.

Heisler András a belső béke feltételeiről

(Folytatás az 1. oldalról)

sűrűsödnek. Arra hívtam fel vezetőtársaim figyelmét, hogy a következő időszakban kevésbé az új projektekre, mint inkább a már elindított folyamatok végigvitelére kell koncentrálnunk.

Csak néhány jelentősebbet említve: a Rumbach utcai zsinagóga nyitása, kulturális, közösségi és hitéleti programjainak indítása; a Szeretetkórház műszaki fejlesztése és orvosszakmai programjának véglegesítése, majd megvalósítása; az ORZSE átalakulásának támogatása; a Digitális Projekt fejlesztése; a Vezetőség Stratégiai Bizottsága által tett javaslatok végrehajtása; az új kommunikációs stratégia kialakítása és az elindult folyamatok mentén való kiterjesztése; a Mazsihisz szociális rendszerének át- és kialakítása; a MAZS integrálása szervezetünkhöz stb.

Ezek mind már megkezdett folyamatok. Még két évem van ebből az elnöki ciklusból arra, hogy lehetőség szerint e folyamatokat kontrolláljam, vagy éppen katalizáljam. Fontosnak tartom mindenki számára jelezni: ezt a két évet erre fogom kihasználni!

– Úgy legyen, úgy lehessen. Köszönöm az interjút.

gáljuli

Sávuot: az első halachikus betérés a Bibliában

(Folytatás az 1. oldalról)

Boáz feleségül vette Rutot, és ezzel megvetette az alapját a Dávid nemzetségnek. Rut ükunokája volt Dávid ben Jisáj, a nagy király, akiben a hagyomány a messiás letéteményesét látja.

Ezzel Rut, a boldog kismama elnyerte a hűség jutalmát, amiből Noémi is bőségesen kivette a részét. Ő dajkálta a megszületett kisfiút, és a szomszédasszonyok ki is mondták a szentenciát: „Fia született Noéminak!” (Rut, 4,17).

A halachikus betérés kiskátéja

Az idillikus jellegű rövid könyvecske halachikus jelentősége a tanulságában rejlik. A moabitákkal és egyéb korabeli népekkel való házasodást és keveredést a Tóra kategorikusan tiltja. Azonban a Szóbeli Tan (Tórá sebáál pe) ezt csak a férfiakra vonatkoztatja, moabita nőkkel – akik szabályosan betérnek – szabad a házasodás. Ezt példázza Rut története mind magának a házasságnak a tényével, mind azzal, hogy az itt leírtak alapján („néped népem, istened istenem”) lettek a betérés (gijur) követelményei megfogalmazva. Ezek érvényesek ősidőktől fogva napjainkig, és ez a betérés halachikus kiskátéja, melynek lényege és legfőbb követelménye, hogy a betérni kívánó elfogadja magára nézve kötelezőnek a Tórát, és megígéri, hogy azt tartani fogja minden részletében.

Ennek alapján mi sem természetesebb, mint hogy Rut könyvét éppen a Tóra-adás ünnepén olvassuk fel. A midrások részletes leírásaiból tudjuk, mi előzte meg a Tóra-adást. Az Örökkévaló nem kivételezett ab ovo a zsidókkal, akik addig Egyiptomban majdnem olyan bálványimádók voltak, mint pogány rabtartóik. Előbb felajánlotta a Tórát az ókori kelet népeinek, de azok elutasították azt – nemzeti karakterük, illetve velük született tulajdonságaik alapján. Az edomitáknak a Ne ölj! nem konveniált, míg az izmaelitáknak a Ne lopj! nem felelt meg, és így tovább. Amikor Izrael fiaihoz ért, azok közfelkiáltással elfogadták.

Itt és most, a Bírák korában, ez a spontán elfogadás új megerősítést nyert, amikor Rut, a moabita lány elfogadta azt, amit a népek, köztük az ő népe is, elutasítottak. Ez megerősítette az eltéphetetlen kapcsolatot a Tóra két része, a Szóbeli és az Írott Tan között, és sávuot ünnepét megtette Rut és a mindenkori „igaz betérők” (géré cedek) ünnepének.

Sávuotkor olvassuk fel a Tórából a Tízparancsolatot. Szokás ez alkalommal a kisgyerekeket, a csecsemőket is a zsinagógába hozni, hogy az ártatlan fülek is hallják a Kinyilatkoztatást. Ugyancsak szokás sávuot éjszakáján fent lenni, és a Tórát tanulmányozni. További szokás, melynek folklorisztikus alapja van, tejes ételeket enni ezen az ünnepen, mivel a hagyomány a Tórát a mézhez és a tejhez hasonlítja, amihez mint tudjuk, Erec Jiszráél is hasonlít, amely „tejjel-mézzel folyó ország”.

Miért nevezzük sávuotot a Tóra-adás ünnepének, mikor ezen a napon kaptuk, illetve vettük át a Tórát? Nem lenne logikusabb az átvétel ünnepének (kábálát hátorá) nevezni?

Igen, mondja egy chászid bölcselő, de az adás egyszeri aktus volt, míg a kapás, az átvétel máig is tart...

Naftali Kraus

Wesselényisek, gyertek a Scheiberbe!

Tisztelt Szülők, Kedves Diákok!

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (Mazsihisz) szomorúan olvasta a Magyarországi Autonóm Orthodox Izraelita Hitközségnek (MAOIH) mint a Wesselényi utcai Családi Bölcsőde, Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium fenntartójának a levelét az intézmény gimnáziumi tagozatának bezárásáról.

A hirtelen döntés és annak időzítése nehezen magyarázható, hiszen a koronavírus-járvány miatti helyzet eleve minden oktatási intézményt, tanárt és diákot megvisel. **Úgy hisszük, egy iskola fenntartása, gyermekeink biztonságos oktatása nem lehet személyes üzleti ambíciók vagy politikai játszmák színtere.**

Tisztelt Szülők!

A Mazsihisz úgy döntött, hogy minden wesselényis diáknak felajánlja, folytassák tanulmányaikat a BZSH Scheiber Sándor Gimnáziumában. Minden megteszünk, hogy helyet biztosítsunk azok számára, akik minket választanak. A megfelelő vallási, világi oktatásról, a kóser étkezésről az intézmény gondoskodik.

Az átjelentkezés részleteivel kapcsolatban az iskola honlapján (www.scheiber.hu) és titkársági telefonszámán (06-1-469-0280) kaphatnak bővebb felvilágosítást.

Kedves Diákok!

Tudjuk, ez a helyzet nektek a legnehezebb. Szeretettel várunk benneteket a Scheiberben, ahol új barátokat, új környezetet, remek tanárokat és még remekebb hangulatot fogtok találni. Szeptemberben találkozzunk!

„*A világ csak a tanházban tanuló gyermekek lélegzetvétele miatt áll fenn.*” (Sábát 119b)

Kunos Péter ügyvezető igazgató
Mazsihisz-BZSH

Dokumentumfilm készül a nácivadász francia házaspárról

A most készülő Klarsfeld című dokumentumfilm Beate és Serge Klarsfeld korábbi munkásságát, illetve a modern fasizmus ellen vívott jelenlegi küzdelmüket fogja bemutatni.

Beate és **Serge Klarsfeld** több mint fél évszázadon keresztül üldözte a náci háborús bűnösöket, és olyan távoli helyeken kutatta fel őket, mint Dél-Amerika és a Közel-Kelet. Tevékenységüket a 80-as éveikben járva még mindig folytatják a neonácik és a szélsőjobboldal ellen, olvasható a *Kibic* cikkében.

A legnagyobb fogásuk Klaus Barbie Gestapo-tiszt volt, aki a „lyoni mészáros” néven vált hírhedtté. Klarsfeldék 1970-ben, Bolíviában bukkantak a nyomára, és azt tervezték, hogy elrabolják, mint ahogy a Moszad tette tíz évvel korábban Eichmann-nal. Tervük nem sikerült, azt viszont elérték, hogy egy évvel később Barbie-t kiadják Franciaországnak.

Munkásságukat most egy új filmben fogják bemutatni, amelynek készítői között több kiváló dokumentarista található, köztük az idén két Oscar-díjra jelölt *Kollektíva* rendezője, a román **Alexander Nanau**, aki a nácivadászokról szóló alkotás producere lesz, valamint a többszörös Oscar-jelölt **Mike Lerner** és **Martin Herring,** a leendő rendezők.

A filmet személyes vallomások egészítik ki, megszólalnak benne többek között köztársasági elnökök (köztük **Emmanuel Macron**), holokauszttúlélők, aktivisták, barátok és családtagok.

A *Klarsfeld* – mely nemcsak a házaspár náciellenes aktivizmusát mutatja be, de Beate és Serge szerelmének történetét is megismerhetjük majd – jelenleg az utómunkálatoknál tart, a bemutatót valamikor az év végére tervezik az alkotók.

Beate és Serge Klarsfeld

Alijázik az utolsó afgán zsidó

***Majd az izraeli tévéből fogom figyelni, hogy mi történik Afganisztánban* – mondta Zabulon Simantov az Arab Newsnak.**

A 61 éves Simantov azt is bejelentette, hogy ősszel költözik Izraelbe, ahol csatlakozik feleségéhez és két lányukhoz, akik 1998 (!) óta ott élnek, olvasható a *Szombat* cikkében.

1998-ban Simantov úgy döntött, hogy Afganisztánban marad, és ügyel az ország egyetlen zsinagógájára, amely Kabulban található. *Oroszlánként védtem a kabuli zsinagógát* – mondta az Arab Newsnak.

A szőnyeg- és ékszerkereskedő Simantov Heratban született, abban a városban, amely több száz zsidó otthona volt évtizedekkel ezelőtt. Ezután Kabulba költözött, mielőtt 1992-ben Tádzsikisztánba menekült, majd visszatért az afgán fővárosba.

Zabulon Simantov
Fotó: Flickr

Simantov távozása után a zsinagóga végleg becsukja kapuit, és ezzel véget ér az országban a zsidó élet, amely legalább 2000 éves múltra tekint vissza. Az afgán zsidó közösség az egyik legrégebbi Közép-Ázsiában, és fénykorában több mint 80.000 tagja volt.

1951-ben, amikor a zsidók elhagyhatták az országot, többségük Izraelbe ment. Jelenleg több mint 10 ezer afgán zsidó és leszármazottaik élnek Izraelben.

Sikerült megfejteni a holt-tengeri tekercsek egyik rejtélyét

Mesterséges intelligencia segített eldönteni a kutatókat már régóta foglalkoztató kérdést.

Mesterséges intelligencia segített megoldani a holt-tengeri tekercsek egyikének rejtélyét: a technológiát használva a kutatók megerősítették, hogy az Ézsaiás-tekercs nem egyetlen ember, hanem két rendkívül hasonló kézírású írnok munkája – írja az *MTI* a New Scientist tudományos hírportál cikke nyomán.

A több mint hét méter hosszú, héber nyelven írt Ézsaiás-tekercs Ézsaiás könyvének másolata, és nagyjából az i. e. 2. században készülhetett. A kutatók korábban nem tudták meghatározni, hogy az 54 kolumnába rendezett szöveg egy vagy több írnok munkája, mivel az egész tekercs nagyon hasonló kézírással készült.

Mladen Popovic, a Groningeni Egyetem munkatársa és kollégái mesterséges intelligenciát alkalmazva elemezték a kéziratról készített digitális felvételeket, hogy összevessék a betűk alakjának és stílusának olyan eltéréseit, amelyeket az emberi szem nem könnyen vesz észre.

A PLoS One című folyóiratban publikált eredmények szerint a tekercs két részre oszlik, amelyeket két külön írnok írt. A szakemberek szerint a két írnok kézírásának ilyen szintű hasonlósága felveti a kérdést, hogy egy olyan „sztárírnok” áll a háttérben, aki képes volt leutánozni kollégája kézírását, vagy a két írnok azonos képzést kapott.

Az i. e 3. és az i. sz. 1. század között íródott holt-tengeri tekercsek a legrégebbi ismert bibliai tárgyú kéziratok, amelyeket i. sz. 68-ban rejtettek el a római hadsereg elől a Júdeai-sivatag néhány barlangjában, a Jerikótól 15 kilométerre délre fekvő ősi település, Kirbet Kumrán közelében.

Az első tekercseket csaknem 70 éve fedezték fel beduin kecskepásztorok. 1947 és 1956 között összesen 981 szöveget tártak fel, a felbecsülhetetlen értékű dokumentumok bepillantást engednek a Jézus korabeli zsidó közösség és a korai keresztények életébe. A tekercsek jelentős része nem egybefüggő darabban, hanem apró töredékekben maradt fenn.

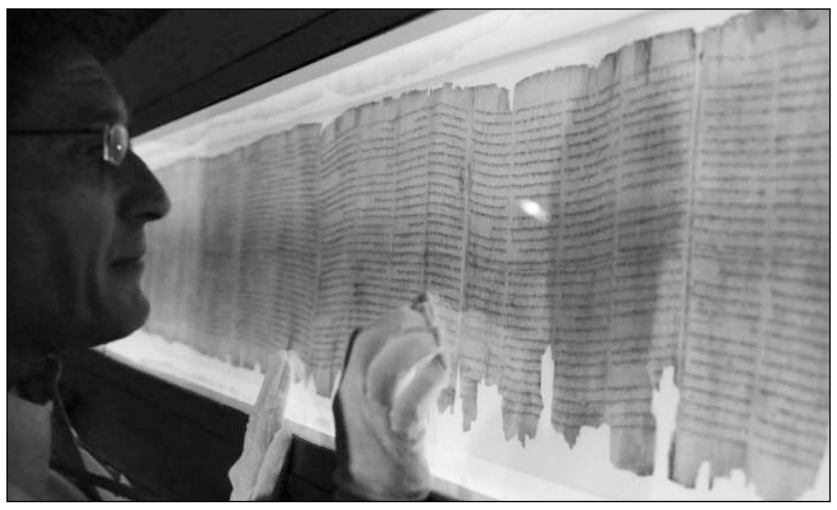

A zsidó őrmester, aki előtt egy teljes osztrák város kapitulált

A családja nagy részét Auschwitzba deportálták, ám Frederick Mayer elmenekült a náci Németországból, és csatlakozott az amerikai hadsereghez, ahol legendává vált.

Mivel több nyelven is beszélt, ezért a német operációs csoporthoz került, amely egy elit kémalakulat volt az amerikai hadseregen belül, és ellenséges terepen dolgozott.

1944-ben Észak-Afrikába küldték hajóval, de egy kommunikációs hibának köszönhetően rossz kikötőben tették ki. Muszáj volt pénzt szereznie, ezért eladta a helyieknek a felesleges felszereléseit, és az így kapott összegből elutazott a legközelebbi katonai bázisig, amely Algériában volt.

Néhány hónap után Olaszországba szállították, ahol ejtőernyővel kellett leereszkednie a havas hegyek közé, és túl kellett élnie egy fagyos éjszakát az osztrák havasokban ahhoz, hogy elkerülje az ellenséges csapatokat. Mayer német katonának álcázta magát, és így jutott le a hegyekből. Kórházba került, ahol kihallgatta az ellenséges katonák beszélgetéseit, és minden információt elküldött az amerikai hadseregnek rádión keresztül, írja a *Kibic* a Zero Foxtrot nyomán.

Később francia villanyszerelőnek adta ki magát, de végül elkapta az SS. Megverték és megkínozták, de soha nem adott ki neveket, azt állította, hogy egyedül dolgozik. Ebben az időszakban egy másik amerikai kémet is elfogtak a németek, akinek megmutatták Mayer fotóját. Ő azt állította, hogy Mayer fontos ember, holott pontosan tudta, hogy alacsony a beosztása, csupán őrmester volt. Így Mayert nagyobb becsben tartották a németek, még Franz Hoferhez, az Alpokat védő erőd kormányzójához is meghívták vacsorára. Mayer meggyőzte Hofert arról, hogy adja meg magát az amerikai hadseregnek. Tudatta vele, hogy a náci birodalom hamarosan összeomlik, és azzal jár a legjobban, ha megadja magát a szövetségeseknek. Hofer kapitulált, és rádióüzeneten keresztül közölte a szövetségesekkel, hogy Innsbruck megadja magát. Így a teljes város kapitulált egy amerikai zsidó őrmester előtt 1945. május 3-án.

Mayer egyik legnagyszerűbb tette volt, amikor megbocsátott azoknak a náciknak, akik korábban megkínozták őt, holott minden lehetősége megvolt arra, hogy bosszút álljon. Állítólag azt mondta az egyik katonának, aki esedezett a családja életéért: mit gondolsz te rólunk, mi nem vagyunk nácik!

Frederick Mayert több érdemrenddel is kitüntették a háború után. Ezután visszavonult életet élt Nyugat-Virginiában, egészen 2016-ban bekövetkezett haláláig.

A mumbai zsidókat is súlyosan veszélyezteti az indiai mutáns

Az Indiában tomboló második Covid-hullám során a történelmi közösség több tagját is elvesztette már a minden eddiginél súlyosabb fertőzésben.

Az Indiában terjedő koronavírusvariáns elérte Mumbai zsidó közösségét is, írja a *Kibic*.

Ralphy Jirad, a helyi zsidó közösség vezetője szerint már eddig is sokan haltak meg a vírusban. A nyugat-indiai metropoliszban nagyjából 4000 hittestvérünk él, főként a város gazdagabb részein.

Nincs elegendő oxigén, oltás, kórházi ágy, ápolók, orvosok, mondta Jirad a Jewish Newsnak.

Jelenleg nem tartanak nyitva a zsinagógák, mindent igyekeznek a kormány és a helyi hatóságok utasításai szerint lezárni. Jirad szerint a helyzet egyre borzasztóbb, és ha nem ilyenek lennének a körülmények, akkor talán több haláleset is megelőzhető lett volna.

Jirad hozzátette, Mumbai népessége 22 millió fő, és akkora a népsűrűség, hogy az emberek akkor sem tudnak megfelelő távolságot tartani egymástól, ha szeretnének.

A külföldi adományozók próbálnak segíteni India egészségügyi dolgozóinak és orvosainak, hogy képesek legyenek megküzdeni a súlyos járvánnyal.

Egy izraeli humanitárius csoport, az IsraAID is megígérte, hogy oxigént és más egészségügyi eszközöket küld az országnak. Az első vonalban küzdőknek azonban nem csak erre van szükségük. Mára súlyos pszichés problémákkal is küzdenek a járvánnyal szemben több mint egy éve folytatott harc miatt. Ezért az IsraAID önsegítő programokat is felajánlott az egészségügyi dolgozóknak.

Jirad szerint tanulni kell az indiai példából, ahol az első hullám nem volt különösebben súlyos, és azt hitték, ennyivel megússzák. *Minden előírást be kell tartani, mert sajnos még az oltás sem véd meg minket teljesen* – hangsúlyozta.

Szellemi műhely Budán

A rabbi

Emlékezetem szerint Scheiber Sándor zcl. óta nem volt olyan rabbi, aki 6–96 éves korig szót értett volna mindenkivel. Méghozzá mindig annak nyelvezetével és gondolkodásával. Nem csoda, hogy az óvodától a Scheiber-iskolán, a Lauderen át egészen a Szeretetkórházig mindenütt ott van. Mostanság, a járvány idején, nem lehet olyan napszakot találni, amikor ne lenne jelen: mesél, tanít, előimádkozik, vendégelőadókat hív, ünnepel és gyászol stb.

A szervező

Hétköznap esténként kb. félszázan vannak jelen s imádkozzák a minchát-márivot. Nem hiszem, hogy a járvány alatt bárhol lennének ennyien.

Hogy mi a titka? Mint említettem: 6–96-ig a szóértés. Ehhez járul még kedvessége, diplomáciai érzéke, nyitottsága, azaz minden, ami bibliai erénynek is nevezhető. Minden nap más tanít, ad elő. Ez még hagyján, de Scheibert idézően (aki megengedhette magának, hogy ne az ÁEH–Síp utca igényeinek feleljen meg) ő is hív olyanokat... hogy csak na...! Ez a másik titka a népes gyülekezet vezetőjének.

A Verő Tamás

Doktori címmel. A fentieken kívül élen aktivizálja magát az Élet Menete rendezvényein. 13 évvel ezelőtt a Siratófalnál időzött a csoport, árnyék nélküli rekkenő hőségben. Sorra odament a már fiatalnak nem mondható résztvevőkhöz: Hogy tetszik lenni? Tetszett már inni? Hozzak egy széket? És így tovább. Kinek ne esne jól egy fia-unokája korú ember ez irányú érdeklődése? Mindezt mosolyogva, szemmel láthatóan nem kötelességtudásból.

A Lauderen át...

Azt már csak irigységből említem meg, milyen profi módon bánik a kütyüvilág megannyi eszközével. A mincha közben pillanatok alatt egyszerre csak ott vagyunk a Siratófal előtt (webkamera). Technika az áhítat szolgálatában.

Hogy kikből jön össze a félszáz fő? Na ez igazán érdekes! Ez nem a nettó Frankel-közösség. Amerikától Szlovákián és Svédországon át Izraelig odajárnak, és aktívan élvezik az imát követő smúzolást. Irodalom, történelem, pletyka, járvány, vakcina és még ezer más téma.

Reflexeit is kiemelném. Előzőleg telefonon megbeszéli valakivel, hogy ő lesz a vendégelőadó. Technikai baki miatt az illető nincs ott. Nem kezd keresgélni, hívogatni – ő folytatja, mintha mi sem történt volna, mint ahogy ez történt akkor is, amikor péntek esti zoomos világtalálkozót szervezett, és mittudomén, Haifáról nem volt hang, csak kép.

Egyetlen tabutéma van: a napi politika, de ehhez is, mint egykor Bölcseink a Tórához, gedert, azaz kerítést húz, hogy még csak el se hangozzék semmi e témában.

Példa. E sorok írója egy viccet adott elő, miszerint miért nem szeretik a politikusok a „gyógytrabantot”? Mert kormányváltós!

Na ez a határ. Ha ezt túllépi valaki, a rabbi rázendít egy zsoltárra, így a beszélőbe szorul a mondanivaló.

Utószó

Ha náthává szelídül vagy megszűnik a járvány, vége a zoomos istentiszteleteknek is, hiszen az előbbi szülte az utóbbit. A körzet külföldi vendégei már most kétségbeesetten kérdezik: mi lesz velünk? El kell hagynunk a béke szigetét? Megoldjuk, válaszolja a rabbi. Így legyen!

kápé

...az élen aktivizálja magát az Élet Menetén

30 éves lett a Sorstalanság gyerekesztárja

Nagy Marcell nevét Koltai Lajos 2005-ben bemutatott, Sorstalanság című filmjének főszereplőjeként ismertük meg.

13 évesen játszotta el Köves Gyurit, a hétköznapi, budapesti zsidó fiút, aki eseménytelenül éli az életét 1944-ben. Nem sokkal azután, hogy apját elviszik munkaszolgálatra, őt is elfogják, és Auschwitzba, onnan pedig Buchenwaldba szállítják.

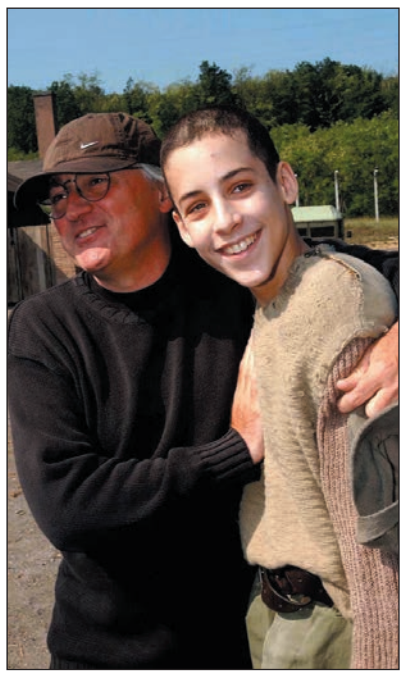

Nagy Marcell és Koltai Lajos a Sorstalanság forgatásán
Fotó: Sándor Katalin / MTI

Nagy Marcell ma

A nagy, barna szemű gyerekszereplő mára felnőtt férfi, aki 2021. április 21-én ünnepelte 30. születésnapját.

3000 gyerek közül válogatták ki, és hónapokig titkolták, ki lesz a 2002-ben irodalmi Nobel-díjjal kitüntetett Kertész Imre azonos című regényének filmváltozatában, a Sorstalanságban a főszereplő. Szülei sportolók, Nagy Marcell már gyermekként atletizált, később modellkedett is. Érettségi után a Színművészeti Főiskolára jelentkezett, de nem vették fel.

Még a Sorstalanság előtt szerepelt A Pál utcai fiúk 2003-ban bemutatott olasz–magyar feldolgozásában, majd a 2012-es Tüskevárban ő alakította Tutajost, és a 2017-es 1945 című drámában is látható volt.

2015-ben, tíz évvel a bemutató után azt mondta a Fókusznak, hogy megkönnyebbült, amikor nem vették fel színésznek, és inkább operatőrként folytatta tanulmányait, majd később a karrierjét. Kisfilmjeit és klipjeit már ekkor elismerte a filmes szakma.

Ez egy iszonyatosan jó szakma szerintem, nagyon szenvedélyes, és imádják, akik csinálják. Láttam, hogy ez imádható, de sokkal elkötelezettebbnek kell lenni annál, mint amilyen én vagyok a színészet iránt. Plusz azok a dolgok, amik hiányoznak ebből a korszakból, például fesztiválra járni meg maga a forgatás, azt a kamera másik oldalán ugyanúgy meg tudom élni – mondta az RTL Klub műsorában.

2009 és 2011 között a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemen fotográfiát tanult, a képzést azonban nem fejezte be, átjelentkezett a Színház- és Filmművészeti Egyetemre, ahol 2010 és 2017 között előbb kameraman-, majd filmoperatőr-diplomát szerzett.

A harmincéves Nagy Marcell számos zenekarnak forgatott már klipet (például **Zséda** Hány percet élsz című dalához), reklámjait is láthattuk a tévében. Ezeket honlapja is bemutatja.

Orbán Violetta / Femina

BENEDEK ISTVÁN GÁBOR

Petschauer

Sok a szó mostanában Ukrajnáról. Nekem ez jut az eszembe.

Hősünk a múlt század első felében igazi celeb, sztár lett a maga nemében. A kardvívásban vitathatatlanul az élén állt. Európa-bajnok és kétszeres olimpiai bajnok volt. Minden jobb társaság – például Karinthyék – örült, ha az asztaluknál együtt ülhetett vele.

1942 szokatlanul meleg nyarán az immár újságíró Petschauer Attilát berendelték a kerületi kiegészítő parancsnokságra. Lenge nyári öltözékben volt, mert úgy gondolta, csak beugrik a hivatalba. De a rácsos ajtón már nem jöhetett ki. Azonnal vagonba parancsolták, a nagykátai munkaszolgálati központba, majd onnan Ukrajnába hurcolták.

Cseh Kálmán alezredes, táborparancsnok természetesen *nem ismerte fel* egykori sporttársát. Elfordult tőle, és utasította a keretlegényeket, hogy tovább kínozzák, *izzasszák meg a zsidót*. Az alezredes később Hitlertől SAS-rendet kapott, a magyar hatóságtól pedig – ukrajnai vitézségéért – szép kis földbirtokot.

Petschauer halála mondhatni jelképes lett. A davidovkai táborban, a 101/4-es század körletében egy ízben fejét vödörnyi tehénvizeletbe nyomták, hogy megalázzák. Utoljára pedig a név szerint is ismert keretlegény meztelenre vetkőztetve őt, felparancsolta egy fára, utasítva, hogy kukorékoljon. Ezután slaggal lelocsolta. Meg kell említeni, hogy ekkor, januárban mintegy 40 fokos szörnyű hideg volt. A szerencsétlen embert percek alatt vastag jégpáncél borította.

Igen, hát így pusztult el a magyar sportsztár. Bízom abban, hogy a jóérzésű emberek soha nem felejtik el a nevét és halálának történetét.

Kinyitható pop-up zsinagóga épült a Babij Jar-i mészárlás helyszínén

A különleges emlékművet a mészárlás 80. évfordulójára készítette el a svájci Manuel Herz Architekten.

Pop-up zsinagóga épült a holokauszt egyik legnagyobb tömegmészárlásának helyszínén. A Babij Jar nevű szakadéknál 1941-ben több mint 33 ezer ukrán zsidót öltek meg egy mindössze kétnapos náci pogrom során. A mészárlás 80. évfordulójára készítette el a svájci Manuel Herz Architekten az emlékmű zsinagógát, amit úgy lehet kinyitni és összezárni akár egy háromdimenziós, pop-up mesekönyvet, írja az *octogon.hu*.

A svájci **Manuel Herz** építész érdekes és elgondolkodtató ötlettel állt elő.

Az ember azt gondolná, hogy a helyes válasz egy szinte elképzelhetetlenül embertelen tömeggyilkosságra egy olyan épület lenne, ami komoly, minimalista és monumentális – mondta Herz a Dezeen című építészeti magazinnak. – *A holokauszt-emlékművek története tele van ilyenekkel. Én máshogy akartam megközelíteni a projektet*. Herz ahelyett, hogy egy monumentális épületet hozott volna létre, egy mozgásban lévő szerkezetet tervezett, amiben egyszerre jelennek meg a régi, fából épült ukrán zsinagógák és a kinyitható, pop-up könyvek.

Határozottan azt gondolom, hogy a monumentális és statikus megközelítés helytelen lett volna – folytatta Herz. – *Soha nem leszünk képesek visszaadni a mészárlás által okozott hatalmas szenvedést monumentális építészeten keresztül.*

Innen jött Herz számára az ötlet, hogy olyan épületet tervezzen, amelynek egyrészt performatív és átalakítható jellege is van, másrészt egy új kollektív rituálét hoz létre, ahol ugyanannyira megjelenik a megemlékezés, mint a rácsodálkozás érzése is.

Az épület két darab 11 méter magas és nyolc méter széles, tölgyfával borított acélfalból áll, a falak egyike egy sínen mozgatható. Összecsukva a két fal egymáshoz simul, kinyitva viszont egy háromdimenziós zsinagógát hoz létre, felnyitható tetővel, lenyitható részekkel. *Szerintem senki nem tud ellenállni annak, hogy kinyisson egy ilyen könyvet és megnézze, ahogy egy új világ feltárul benne. El lehet veszni a világában, és pontosan ez történik, amikor összegyűlünk és imádkozunk a zsinagógában: közösen kinyitunk egy könyvet* – magyarázta Herz.

A zsinagóga egy faemelvényen áll, falait imákkal és áldásokkal díszítették, mennyezetén az a csillagkép jelenik meg, ami Kijev felett volt látható az 1941-es mészárlás idején, valamint olyan ikonográfia és szimbólumok, amelyek Ukrajna 17. és 18. századi történelmi zsinagógáinak belső tereire utalnak.

A Babij Jar-i zsinagóga az első az ide tervezett épületek és emlékművek közül. Rajta kívül lesz még holokausztmúzeum, az áldozatok neveit tartalmazó emlékmű, valamint egy spirituális központ is.

Fotó: Babij Jar Holokauszt Emlékközpont / octogon.hu

IZRAELI SZÍNES

Egy új vírusvariánst fedeztek fel Izraelben

Több száz embert fertőzhetett meg a koronavírus Izraelben felfedezett új mutációja. Az oltottságot azonban valószínűleg nem fogja veszélyeztetni.

Izrael szinte minden részén fertőzött meg embereket az országban felfedezett új Covid-variáns. A szakemberek szerint több száz lehet az érintettek száma. Egyelőre 180 főnél igazolták az északi részen fekvő Haifában, illetve a

délen található Beér-Sevában, de valószínűleg ennél sokkal többen lehetnek, írja a *Kibic*.

Az izraeli egészségügyi minisztérium közlése szerint az új mutáns jellemzője, hogy négy aminosav-eltérést mutat a vírus sejtekhez csatlakozását segítő tüskefehérje 681-es számmal jelölt területén. A szakemberek szerint ez a variáns egyedülálló, és minden valószínűség szerint először Izraelben jelent meg. A mutációt egyébként már tavaly júliusban felfedezték, de csak most regisztrálták hivatalosan.

A minisztérium közleményéből az is kiderül, hogy az új variánsnak nincs klinikai vagy epidemiológiai jelentősége, és nem fogja gyengíteni az oltások hatékonyságát. Bár a mutáció a vírus egy fontos pontján található, mégsem ad semmilyen előnyt számára. Ettől nem lesz fertőzőbb vagy veszélyesebb.

A szakemberek szerint az új variáns nem fog széles körben elterjedni, mivel kevésbé fertőző, mint a brit változat, amely jelenleg az izraeli Covid-megbetegedések közel 90 százalékáért felelős. Ugyanis ha van egy domináns, erősebben terjedő mutáció, akkor az elnyomja a kevésbé fertőzőképeseket. Ezzel együtt a biztonság kedvéért követni fogják az új variáns további változásait.

Izraeli vakcina palesztinoknak

A Palesztin Hatóság egyik magas rangú tisztviselője azt állítja, hogy Izrael 3-4 millió koronavírus-vakcinát fog eljuttatni hozzájuk, jelentette a Jiszráél Hajom napilap.

A ramallahi egészségügyi minisztérium vezető forrásai azt nyilatkozták az izraeli újságnak, hogy minden olyan tárgyalás után, amelyet Izrael vakcinavásárlás ügyben folytat, a szóban forgó oltások bizonyos százaléka a Palesztin Hatósághoz és a Gázai övezetbe kerül.

Izraelnek jelenleg hatmillió oltóanyag beszerzéséről van megállapodása a Pfizer, a Moderna és az AstraZeneca vállalatokkal, és állítólag több más céggel is folynak tárgyalások.

A Palesztin Hatóság az ENSZ-től és a nemzetközi segélyszervezetektől is kap majd vakcinát. Ennek ellenére azt állítja, ahhoz, hogy a teljes lakosságot beolthassa, különösen Gázában, még több millió vakcinára lesz szüksége. **ujkelet.live**

Bibliai tekercseket találtak a Júdeai-sivatagban

Hatvan év után ismét bibliai szöveget tartalmazó tekercsek maradványaira és más jelentős régészeti leletekre bukkantak a Júdeai-sivatag barlangjaiban, a Holt-tenger közelében – jelentette a Jediót Ahronót című újság hírportálja, a Ynet. Valószínűleg az 1952-ben felfedezett kisprófféták tekercsének hiányzó része került elő.

Az Izraeli Régészeti Hatóság (IAA) kutatói által feltárt egyik, több tucat apró darabkára szakadozott, csaknem kétezer éves pergamentekercs Zakariás próféta könyvének egyik részletét tartalmazza: *Ezeket tegyétek: Mondjatok igazat egymásnak! Hozzatok igaz és békét szerző ítéletet kapuitokban! Ne tervezzetek magatokban egymás ellen semmi rosszat, és ne szeressétek a hamis esküt! Mindezt gyűlölöm én – így szól az Úr*. (Zakariás 8, 16–18)

A tekercstöredékeken a 12 kisprófféta szövegei olvashatók, Zakariás mellett Náhum könyvének sorai, így valószínűleg az 1952-ben felfedezett kisprófféták tekercsének hiányzó része került elő, írja az *MTI*. A szöveget főként görög nyelven írták, de Isten nevét a babiloni fogság előtti korra jellemző héber betűkkel jelölték rajta.

Az új szövegmaradványok a Horror-barlangból kerültek elő, mely azért kapta ezt a nevet, mert felfedezésekor, az ötvenes években 40 holttestet rejtett, gyermekekét, nőkét és férfiakét, akik a Római Birodalom elleni Bar Kochba-felkelés

A tekercsek az IAA laboratóriumában *Fotó: AP*

(i. sz. 132–135) idején halhattak meg. A pergamentöredékek mellett szintén a Bar Kochba-felkelés korából származó érmék is előkerültek, amelyeken a korszak tipikus zsidó szimbólumai szerepelnek, köztük hárfa és datolyapálma. A kutatók nyíl- és dárdadarabkákat, szövetmaradványokat, szandált, még tetű elleni fésűt is találtak a valószínűleg a legnagyobb, de kevés írásos forrással dokumentált zsidó lázadás idejéből.

A sivatag Murabat nevű barlangjában a világ legrégebbi, hatalmas, 90-100 literes, nádból készített és fedéllel lezárt kosarára bukkantak, amely a rendkívül meleg és száraz éghajlatnak köszönhetően kiváló állapotban maradt fenn. **Elisabetta Boaretto**, a Rechóvotban lévő Weizman Tudományos Intézet kutatója szerint a kosarat az újkőkorban, 10,5 ezer évvel ezelőtt készíthették, amikor a térségben még nem jelent meg a fazekasság. A kosár valószínűleg raktározásra szolgált.

Az IAA 2017-ben nagyszabású régészeti feltárásokba kezdett a Júdeai-sivatagban, a Holt-tenger nyugati partjának szikláinál, hogy megmentse az utókornak a kincseket a régiségtolvajok elől. A szakemberek eddig 80 kilométernyi szakaszt vizsgáltak át a legmodernebb technológiákkal, többek közt drónokkal mérik fel a legnehezebben megközelíthető helyeket.

A 20. század legnagyobb régészeti szenzációjának tartott holt-tengeri tekercseket is ezeknél a szikláknál, a Júdeai-sivatag barlangjaiban találták meg. A sérült és töredezett pregamenekre héber, arámi és görög nyelven egyebek közt több bibliai szöveg legkorábbi ismert változatát, a Bibliába be nem került vallási apokrifeket, valamint kommentárokat és misztikus szövegeket írtak titokzatos szerzőik, akiknek kilétéről máig tudományos vita zajlik.

Ötletek a közösségi újrahasznosításra

Bizonyára sokan feltették már maguknak a kérdést, hogy mit tehetnének a Földért. Vannak, akik lelkes környezetvédőkké válnak, mások pedig a bálnákat szeretnék megmenteni. Ha a mindennapjainkban egy kicsit jobban odafigyelünk a környezetünkre, akkor nemcsak részesei lehetünk a fentieknek, hanem nagyon sokat teszünk a Földért is.

Küzdelem az ételpazarlás ellen

Izraelben évente 2,5 millió tonna étel kerül a kukákba. Ennek 50 százalékát még el lehetne fogyasztani – az izraeli élelmiszerbank, a Leket tájékoztatása szerint. Bár a háztartások is sok élelmiszertől szabadulnak meg, a legtöbbet mégis az éttermek és a szupermarketek dobják ki. A SpareEat erre a problémára talált megoldást: kifejlesztett egy applikációt, amely összegyűjti a még fogyasztható ételeket az éttermektől, pékségektől stb., majd nagyon kedvező áron értékesíti őket. *Éli Fisher* társalapító és marketingvezető szerint az ételek ilyen módon történő újrahasznosítása elsősorban a környezetnek jó, mert rengeteg erőforrást megspórolhatunk vele. Ugyanakkor a SpareEat egy igazi win-win szituáció minden érintettnek. Jó az üzleti oldalnak, mert némi bevételt így is tud generálni, és jó a lakosoknak is, akik kedvező áron tudnak ízletes ételt fogyasztani.

Régi játékok kreatív felhasználása

A boltokban vásárolt új játékokkal ellentétben a használt játékoknak saját történetük is van. Már voltak, akik szívesen használták őket, és szeretettel bántak velük. Nehéz megválni az ilyen kincsektől. Az elválás azonban nem olyan fájdalmas, ha tudjuk, hogy egyrészt jó helyre kerülnek, másrészt a környezetet is óvjuk egy-egy baba, kisautó újrahasznosításával. *Tál Tenne Czaczkes* újra életet ad a régi játékoknak azzal, hogy különleges tárgyakat alkot belőlük. Legutóbb a tel-avivi városházával együttműködve egy hatalmas strandlabdát készített régi, már megunt vagy sérült játékokból. Ezzel az akcióval az egyszer használatos műanyag tárgyak minimalizálásának szükségességére kívánták felhívni a figyelmet.

Ingyenes esküvői ruhák

Áviháj Álkobi, a Kol Kala alapítója egy olyan butikot hozott létre, amely 4500 esküvői ruhát, fátylat, öltönyt és egyéb esküvői ruházatot kínál leendő házaspárok részére. A vállalkozás különlegessége, hogy a ruhák használata ingyenes, mert Áviháj így szeretné óvni a Földet és a környezetet.

Izraeli Nagykövetség

Izrael és a diaszpóra viszonya

A közelmúltban elhunyt dr. Manfred Gerstenfeld, a Jeruzsálemi Közügyek Központjának (Jerusalem Center for Public Affairs) nyugalmazott elnöke a The Begin-Sadat Center for Strategic Studies oldalán jelentetett meg tanulmányt az amerikai zsidóság hanyatlásáról, valamint Izrael és a diaszpóra közötti ellentétekről. A cikk már csak azért is érdekes, mivel az Orbán-kormány a hasonló kérdésre éppen ellenkező típusú választ ad.

Izraelnek összetett kapcsolata van a világ zsidóságával

Izrael diaszpóraügyi minisztere, valamint a Kék-Fehér Párt támogatja egy olyan törvénytervezet megszavazását, amely hivatalos szerepet szán a diaszpóra zsidóságának. **Gerstenfeld** szerint ez óriási hiba lenne, mivel Izrael szuverén állam, és nem szabad megengednie, hogy a külföldön élő zsidók dönthessenek az országot érintő ügyekről. A szerző szerint a törvény megszavazása olyan embereknek adna hatalmat, akik ellenzik Izrael politikáját. Izraelnek összetett kapcsolata van a világ zsidóságával, hiszen sok különböző méretű és történelmű zsidó közösség él számtalan országban – írja a publicista.

Manfred Gerstenfeld

A diaszpóra kétharmada az Egyesült Államokban él

A szerző leírja, hogy időről időre felvetődik a gondolat, hogy a külföldön élő zsidók kapjanak lehetőséget arra, hogy hivatalosan is beleszólhassanak Izrael ügyeibe.

Ez egy rendkívül téves elképzelés. Izrael egy szuverén állam, és ezt a szuverenitást nem oszthatja fel, még egy kis részt sem adhat át belőle a külföldön élő zsidóknak – írja Gerstenfeld, aki azt is hozzáteszi, hogy az elmúlt években Izrael rendkívül nagylelkű volt a diaszpórával, és a belső nyomások ellenére sem változtatott a visszatérés jogát lehetővé tevő törvényen.

Azok a zsidók, akik visszautasították a bevándorlás lehetőségét, nem szabad, hogy törvényi vagy formális jogot kapjanak arra, hogy beavatkozzanak, ha Izrael szigorítani akarná a migrációt vagy más törvényeket. Éljenek a hatalom enyhébb formáival; kommunikáljanak lobbistákon keresztül, vagy írjanak cikkeket – érvel a publicista.

Tehila Friedman, a Kék-Fehér Párt képviselője támogatja az új törvénytervezetet, amely arra kötelezné az izraeli vezetést, hogy azokban a kérdésekben, amelyek a 8 milliós zsidó diaszpórát érintik, egyeztessen a külföldi zsidó vezetőkkel. A JTA információja szerint a tervezetet támogatja a diaszpóraügyekért felelős minisztérium is. A szerző megjegyzi, hogy a tárcát vezető **Omer Jankelevics** életrajza alapján nem rendelkezik semmilyen tapasztalattal azon a szakterületen, aminek a vezetését rábízta a Kék-Fehér Párt.

Gerstenfeld úgy véli, azzal lehet leginkább illusztrálni, mennyire rossz ötlet a tervezet törvénybe iktatása, ha elképzeljük, miként lenne megszervezve a gyakorlatban egy olyan tanács, amelyben a diaszpóra képviselői ülnek.

A szervezeti gyengülés és az anticionista zsidó szervezetek felemelkedése a szerző szerint csak egy a sok jel közül, amelyek az amerikai zsidóság hanyatlását mutatják.

A cikk külön érdekessége, hogy az erősen jobboldali beállítottságú Gerstenfeld tökéletesen ellentmondó módon vélekedik a külföldön élő zsidók izraeli jogainak legalizálásáról, mint a jelenlegi jobboldali magyar kormány a határon túl élőkéről. **P. T. /Városi Kurír**

Rabbinátusi „feketelisták”

Fontos iratok kerültek nyilvánosságra

Az információszabadságról szóló törvény alapján olyan anyagok kerültek nyilvánosságra, amelyek az Izraeli Rabbinátus ultraortodox csoportokkal folytatott megbeszéléseit tárják fel átvilágítási folyamatok kapcsán. Az Izraeli Rabbinátus dokumentumaiból az látható, miként ismernek el néhány amerikai rabbit, másokat pedig hogyan tesznek feketelistára – írja a Háárec.

Izrael Állam Főrabbinátusának nincsenek világos kritériumai arra vonatkozóan, hogy mely amerikai rabbikat ismerjenek el, gyakran csak szóbeszédre hagyatkoznak. Az információszabadságról szóló törvény alapján nyilvánosságra került dokumentumokból az látszik, hogy a Főrabbinátus a legtöbb esetben csekély erőfeszítést tett a megfelelő háttér ellenőrzése és az információk alátámasztása érdekében.

Az Izraelben házasulandóknak bizonyítaniuk kell, hogy zsidók és nőtlenek/hajadonok. Ezen igazolásokat általában külföldi rabbitestületek állítják ki, ebből pedig látható, miért életbevágó, hogy ezen rabbitestületeket elismeri-e a Főrabbinátus, amelynek hatáskörébe tartozik az összes, zsidók között létrejött házasság és válás Izraelben.

„Ebből az derül ki, amit régóta sejtettünk, hogy az egész folyamat igencsak önkényes” – mondja **Tani Frank**, a progresszív gondolkodású, modern ortodox irányzatot követő *Ne'emanei Torah V'Avodah* mozgalom állam-vallásközi ügyeinek vezetője, aki az információszabadságról szóló törvény alapján nyújtott be kérelmet. „A Főrabbinátus bizonyos rabbik ajánlásait követi, miközben egyáltalán nem világos, hogy a megkérdezett rabbik mennyire megbízhatóak és mennyit tudnak. Sok esetben csak hallomásból döntik el, melyik rabbi van rendben, melyik nincs, melyikben bízhatnak, és nem indokolják döntésüket.”

A Háárecnek eljuttatott dokumentumokból az is látszik, hogy a Főrabbinátus szinte csak két, USA-ban lévő ultraortodox szervezettel tanácskozik: az Amerikai Rabbitanáccsal, amely a modern ortodoxia konzervatívabb irányzatához tartozik, valamint az Ortodox Rabbik Uniójával, amely az ultraortodox irányzat része. Nem tanácskoznak a progresszívebb gondolkodású ortodox rabbikkal (a Főrabbinátus pedig nem ismeri el a reform vagy konzervatív rabbikat).

Az iratok azt is mutatják, hogy a Főrabbinátus ritkán tanácskozik egynél több vallási vezetővel, amikor egyes rabbik elismeréséről van szó.

Az anyag a 2016 és 2019 közötti időszakot tárgyalja, és 180 rabbiról van benne szó. Egy floridai rabbit például azért utasítottak el, mert „nem igazán ismerték a személyiségét”. Kiderült, hogy semmilyen erőfeszítést nem tettek annak érdekében, hogy megismerjék őt, mielőtt feketelistára tették.

Egy New York-i rabbit elutasítottak, mert a róla megkérdezett rabbi szerint „olyan ember, aki megbízhatóan mondja másokról, hogy zsidó”. Másokat azért utasítottak el, mert „nem igazán rabbik”, vagy „nem alaposan ellenőriznek dolgokat”. Ez utóbbi rabbi kapcsán azt is megjegyezték, hogy „szép hangja van, és szereti, ha tisztelik”.

Egy Miamiban élő rabbit azért tettek feketelistára, mert a róla megkérdezett rabbi szerint nem ortodox az illető („én Miamiból származom, és minden ottani rabbit ismerek”). A Főrabbinátus által elismert rabbik többségénél csak annyit írtak: „Megbízható”.

A Főrabbinátus a nyilvánosság nyomásának engedve néhány éve beleegyezett, hogy megjelentetik a diaszpórában élő elismert rabbik listáját. A Ne'emanei Torah V'Avodah kérdésére arra vonatkozóan, hogy bizonyos rabbik miért nem szerepelnek a listán, a Főrabbinátus nem adott választ. Többek között a híres ortodox rabbi, **Haskel Lookstein** zsidósági igazolását sem fogadják el, aki például **Ivanka Trump** betérését felügyelte, és **Avi Weiss**, a Riverdale-i „világra nyitott ortodox” *Chovenei Torah* mozgalom jesivájának alapítója is az elutasítottak között van.

A Ne'emanei Torah V'Avodah mozgalom 2018-ban kérvényezte a Főrabbinátusnál, hogy adják át nekik azon dokumentumokat, amelyekből kiderül, miért nem fogadták el őket és más modern ortodox rabbikat. A Főrabbinátus elutasította a kérelmet, ezért a Ne'emanei a Jeruzsálemi Kerületi Bírósághoz fordult, és megnyerték a pert. A bíróság kötelezte a Főrabbinátust, hogy adja át a megelőző 4 év kérdéses iratait, azonban kikötötték, hogy a feketelistára tett amerikai rabbik nevei nem kerülhetnek nyilvánosságra.

Közel 10 évvel ezelőtt **Jason Herman** rabbi, a progresszív ortodox irányzatú *Nemzetközi Rabbi Alapítvány* igazgatója levelet írt a Főrabbinátusnak egy Izraelben házasodni készülő menyasszony zsidó és hajadon mivoltát igazolandó, azonban levelének tartalmát indoklás nélkül elutasították. „Engedélyt kaptam a Főrabbinátustól, hogy egyetlen alkalommal felügyeljem azt a bizonyos esküvőt, de ezt a Főrabbinátus másik részlege írta nekem. Az irónia az egészben, hogy a Főrabbinátus úgy érezte, én elég kóser vagyok, hogy felügyeljem az esküvőt, de a résztvevők már nem voltak nekik elég zsidók és egyedülállóak. Szerintem ez azt mutatja, hogy a Főrabbinátus különböző részlegei között nincsen párbeszéd, és nincsenek világos, objektív kritériumaik.”

Herman rabbi nem volt meglepve a Ne'emanei Torah V'Avodah ügyének dokumentumai láttán. „A Főrabbinátusnak nincsenek világos, átlátható kritériumai és munkafolyamatai, amelyek alapján a külföldi rabbik felett ítéletet mondanak. Úgy tűnik, sajnos gyakran csak hallomás alapján döntenek, és olyanokat kérdeznek meg telefonon, akik nemigen mondhatnának véleményt vallási vezetőkről vagy más személyekről. Ez aláássa a Főrabbinátus megbízhatóságát, és felesleges frusztrációt, nyugtalanságot okoz sok olyan helyzetben, amelyek az emberek legboldogabb pillanatai lehetnének az életben.”

A Főrabbinátus szóvivője nem kommentálta a fenti ügyeket.

(A cikket fordította: Dési Tamás.)

Mojzes Ivrat rovata

Távoli beszélgetés

Édes Anna!

Sajnos (?) nem állhattam meg (magyartanárnősége erre még némi ürügyet is ad), hogy el ne mélázzak a fagylalt múltidejű alakjának jelenidejűsítésén, hiszen ha a fagylaltnak az Ön életében ilyen kultikus jelentősége van, akkor feltehető, hogy az ezzel kapcsolatos élmények nem csupán a Vele való személyes találkozással, vagy képi megjelenítésével eleveníthetők fel, hanem a Róla szóló (például internetes) beszélgetés révén is. Miután azonban könnyen lehet, hogy ezt a levelet is csak hetek múltán fogja olvasni, a telepatikus kommunikáció pedig (nekem legalábbis) nem erősségem, így előfordulhat, hogy a fagylalt szó morfológiájának ez a mutáns értelmezése is csak elfogadhatatlanul későn fogja elérni. (Itt most az elfogadhatatlanság arra vonatkozik, hogy például addigra már esetleg kiábrándul belőle, de most ennek lehetséges okaira semmiképpen nem akarok kitérni, mert hátha mégse, akkor pedig a szemléletes kifejtéssel esetleg végképp elvágnám magamat...)

Szóval a „fagylalt” a „sétált” mintájára könnyen jelenidejűsíthető (nyílván semmiképpen nem ikes ige!); fagylalok, fagylalsz, fagylal, stb. „Merre fagylaljunk?” tehető tehát fel a kérdés például. Persze ha a „sétál” szó további alakjait vizsgáljuk, akkor további érdekes lehetőségeket kapunk (a kreativitás határa a csillagos ég, illetve pardon, ott csak csonkítva; „fagy” formájában létezik, hát akkor a határ a falu végén lévő utolsó kiskocsma, ahol esetleg elfajult (jégkrém) formájában azért fellelhető (esetleg)).

Tehát a „séta-fika” mintájára beszélhetnénk „fagyla-fitykéről” (a „fagyla-fika” mindenképpen felejtendő!), amely hetyke megnevezése lehetne annak a szabadidős elfoglaltságnak, amikor az ember szűk baráti társaságban „egyszerélünk!” felkiáltással elmegy a világ legjobb fagylaltozójába. (Ilyenből azért lehet több is, azt úgy hívják, hogy döntetlen, ettől persze az embernek azért mégis csak döntenie kell (ha már menni akar – és hát persze!), hogy éppen melyik világlegjobbikába akar menni.) Szerény véleményem szerint (nem tekintve magamat igazán szakembernek – bár képességeim még fejleszthető állapotban vannak!) a Ruszwurm (ajvé, jól írtam-e?) egy ilyen hely, sőt arrafelé még van egy fagylaltmúzeum is (milyen lehet például egy igazi 1998-as évjárat?! messzebbre már nem is merek gondolni; egy békebeli, 1908-as fagylalt, ah!), amelyiket azonban idáig csak zárva láttam (vajon miért? remélhetőleg nem azért, mert a tulaj belekóstolt valamelyik kiállítási darabba...?). Aztán persze ott vannak a húmostnemistudommilyenbácsi cukrászdái Szentendrén, meg most már valahol Pesten is. Szóval egyszer egy igazi szakértővel szívesen elmennék egyik-másik helyre, mert a megfelelő szakértelem igencsak tudna pallérozni!

De ott van a „szemlél” szónak a „szemlélget” alakja (vö „sétálgat”, ill. „sétálgatva szemlélget”), amelynek meditatív jelentését a „fagylalgat” szóra asszociálva, egy olyan, kissé filozófikus, talán némiképp mélabús (de semmiképpen sem kétségbeesett!) állapotot jelölhetnénk, melyben az ember (megint egy megfelelően szűk baráti társaságban) például azon merengene, hogy lám, itt van ez a gyönyörű fagylaltkompozíció, mely kétségtelenül koronája az emberi kultúrának, egy valódi mestermunka (már maga a kehely is!), és mi itt (ráadásul e borongós beszélgetés közben is!) miközben csodáljuk a tökéletességét, ízét, illatát, állagát, az egyes gombócok színvilágát, gondos (művészi!) elrendezését íz- és szín szerint, bár kiskanállal, és természetesen az alkalomnak megfelelő kecses mozdulatokkal (de mégis csak) kétpofára zabáljuk! Borzasztó ez, nem? Csodáljuk és pusztítjuk! Bíz ilyen az ember... De vajon nem ezt tesszük mindennel, ami körülvesz? Szörnyű, cudar világ ez, mennyivel humánusabb lenne ember nélkül!

Nu persze, fagylalt akkor volna-e?

Családok napja anyák napja helyett – Izraelben

Magyarországon május első vasárnapja az anyák napja hivatalos időpontja. Más országokban eltérő dátumokon köszöntik az emberek nőnemű felmenőiket. Nézzük, mi a helyzet ezzel az alkalommal Izraelben.

Semmi sem egyszerű Izraelben. Még egy olyan egyszerűnek tűnő ünnep, mint az anyák napja sem. Ennek egyik oka az, hogy korábban két anyák napját ünnepeltek a zsidó államban: egyet Haifán és egyet az ország többi részén.

A haifai Anyák kertje

1951-ben Haifán létrehozták az anyák napja lokális verzióját Háná Husi (a város legendás polgármestere, Ábá Husi felesége) kezdeményezésére. A polgármester azt javasolta a városi tanácsnak, hogy anyák napján „fiúk és férfiak vegyenek részt a háztartási munkákban, és adjanak ajándékokat az anyáknak”. Továbbá egy közparkot is felavattak a Kármel hegyen, amelyet Gán Háemnek (Anyák kertje) neveztek el. Az anyák a terv szerint ezen a napon fákat ültetnek a parkban, valamint összejöveteleket rendeznek az egész városban.

Husi azt is javasolta, hogy a haifai anyák napját chanukka idején tartsák. Az ünnepet elfogadó más városok viszont úgy határoztak, hogy a tu bisváti faültetéssel párosítják.

1951 vége felé az újonnan induló Háárec Selánu (A mi országunk) gyermekújság bejelentette saját anyák napi kezdeményezését, és arra kérte fiatal olvasóit, hogy javasoljanak időpontot az eseménynek. A 11 éves herzliai Nehámá Frankel Henrietta Szold jorcájtját (halálozási évforduló) jelölte meg, aki a Hádászá alapítója volt. Szold a Youth Aliyah nevű szervezetet vezette, amely 30.000 zsidó gyermeket mentett ki a náci Európából. A hetvenes évek elején az oktatási minisztérium bejegyezte az ünnepet, és svát hónap 30-ra dátumozta. Valójában tévedtek: Szold ádár első napján halt meg, a dátum az Olajfák hegyén található sírkövén látható.

Az izraeli társadalom az 1980-as évek végén leginkább egy film (*Ábá Gánuv, Kiváló apa*) hatására kezdeményezte az anyák napja nevének és mondanivalójának átformálását. A filmben egy kisfiút, akit édesapja egyedül nevel, arra kér a tanára, hogy mutassa be, milyen ajándékot készített anyák napjára.

Állami szinten az oktatási minisztérium 2006-ban vezette be a családok napját az anyák napja helyett. Az indok a következő: „A feladatkörök megoszlása a családban megváltozott, kiegyensúlyozottabbá vált. Az anyák jelentős gazdasági tényezőt képviselnek a családban, az apák pedig már a terhesség kezdeti időszakától kezdve osztoznak a gyerekekkel való szoros kapcsolatban, akiknek a nevelésében, tanításában később is komolyan kiveszik a részüket. Ezek a változások a különleges nap lényegének átalakulásához vezettek.” A dátumon azonban nem változtattak, továbbra is svát 30. az időpontja.

A mai családok napjához gyakorlatilag ugyanolyan szokások kapcsolódnak, mint az elődjéhez: a gyerekek kártyákat és ajándékokat készítenek a szülőknek, nagyszülőknek. Az egészet inkább oktatási eszköznek, mint tényleges ünnepnek tekintik, bár az elmúlt években néhány vállalkozás – virágszállítási szolgáltatás, fagylaltozó stb. – megpróbálta megragadni a napban rejlő piaci lehetőséget.

Felhasznált forrás:

https://www.israel21c.org/the-story-of-how-israels-mothers-day-became-family-day/

Miklós Dóri

Gettó-emlékhely épül a Klauzál téren

A VII. kerületi önkormányzat ötletpályázatot indít a megújuló Klauzál téren felállítandó köztéri alkotás létrehozására. A leendő emlékhely, amelyet a tervek szerint 2022-ben avatnak fel, az egykor a Klauzál teret is magában foglaló pesti gettónak állít majd emléket.

A felújításhoz kapcsolódóan Erzsébetváros önkormányzata nyilvános ötletpályázatot indít egy köztéri alkotás létrehozására. A kerület honlapja szerint ez nem feltétlenül szobor lesz: lehet képzőművészeti, tájépítészeti alkotás, „public art” vagy más köztéri mű.

A soá évfordulójára készült szabadtéri kiállítás (2014)

A Klauzál tér Erzsébetváros egyik legnagyobb, központi tere. Az elmúlt századok során több esemény helyszíne volt. Mint az önkormányzat a felhívásban írja, az ötletpályázat célja, hogy olyan emblematikus köztéri alkotás jöjjön létre, amely 21. századi módon reflektál a pesti gettó tragikus eseményeire. A zsűri a bírálat során nagy hangsúlyt helyez majd a köztéri képzőművészeti alkotás művészeti koncepciójára, mondanivalójára, üzenetére, valamint a kivitelezésre is.

A felhasznált anyagra vonatkozóan megkötés nincs, azonban a tervezés során figyelembe kell venni, hogy tartós kültéri felállításra alkalmas legyen. A méretet sem határozták meg, de illeszkednie kell a helyszín szerkezetéhez, az épített és a természeti környezethez.

A művészek korábbi, más pályázatra beadott tervvel is nevezhetnek, amennyiben az nem valósult meg.

A pályázatot 2021. június 30-ig kell benyújtani. A zsűri első körös kiválasztottjainak látványterveit nyilvánosságra hozzák, és társadalmi vitára bocsátják.

Az emlékhelyet a tervek szerint 2022 tavaszán avatják fel.

A Belső-Erzsébetváros nagy részét elfoglaló pesti gettó létrehozását 1944. november 29-én rendelte el a Szálasi-kormány, és 1945. január 17-ig, a szovjetek megérkezéséig állt fenn.

A fasizmussal és a kommunizmussal is szembeszállt a püspök

A Farkasréti temető bejáratánál található tér a fasizmussal és a kommunizmussal is szembeszálló hírneves püspök nevét viseli. Ki volt Márton Áron?

A XI. és XII. kerület, Sasad és Farkasrét határán található a Márton Áron tér, mely az 59, 59A és 59B villamosok végállomása. Itt található a Farkasréti temető déli főbejárata és a Farkasréti izraelita temető alsó bejárata, illetve a patinás Auguszt cukrászda kerthelyisége is. A tér neve a híres gyulafehérvári püspök, Márton Áron emlékét őrzi, aki rendíthetetlenül állt ki minden diktatúrával szemben.

Márton Áron az erdélyi Csíkszentdomonkoson született 1896. augusztus 28-án, székely földműves család harmadik gyermekeként. Az elemi iskolát szülőfalujában, a középiskolát Csíksomlyón, Csíkszeredában, majd a gyulafehérvári kisszemináriumban végezte. Három nappal az érettségije után, 1915 júniusában besorozták az Osztrák–Magyar Monarchia hadseregébe, amelyben végigharcolta az első világháborút: közkatonaként, hadapródként, később tisztként szolgált, kétszer is megjárta az olasz frontot, harcolt Doberdónál és az Ojtoziszorosban, háromszor sebesült meg, és 1918–19-ben részt vett a Székely Hadosztály honvédő harcaiban is.

A katonaságtól leszerelve szülőfalujában gazdálkodásba fogott, majd Brassóban egy gépgyár vasesztergályosaként talált munkát, az üzem szász nemzetiségű tulajdonosa azonban hamar elbocsátotta, ugyanis csak szászokat volt hajlandó alkalmazni. Márton rövid hezitálás után elhatározta, hogy másféle dolgoknak szenteli az életét: kicsit megkésve, 1920-ban jelentkezett a gyulafehérvári papneveldébe, ahol négy évvel később végzett. Majláth Gusztáv Károly megyés püspök szentelte pappá.

Fiatal papként Gyergyóditróban és Gyergyószentmiklóson volt káplán, később a gyergyószentmiklósi és marosvásárhelyi katolikus gimnázium hittantanára lett. 1929-ben plébánossá nevezték ki, majd néhány év után Majláth felvette maga mellé püspöki levéltárosnak és titkárnak Gyulafehérvárra. Ebben a minőségében részt vett a Vatikán és a román állam között megkötött konkordátum kidolgozásában és az erdélyi katolikusok ellen irányuló román törekvések kivédésében. 1932-től a kolozsvári egyetem lelkészi és hitszónoki feladatait is ellátta.

Márton fontos személyisége volt az 1930-as évek erdélyi magyar kulturális és politikai törekvéseinek: szerkesztette az Erdélyi Tudósításokat, az

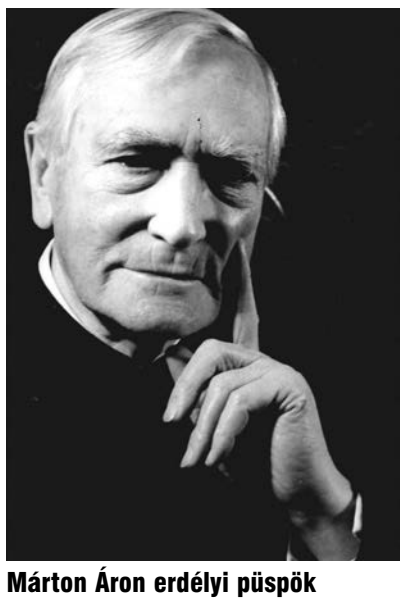

Márton Áron erdélyi püspök

egységes népművelő munka támogatására többekkel együtt megalapította az Erdélyi Iskola című folyóiratot, és éveken keresztül az Erdélyi Római Katolikus Népszövetség igazgatója is volt. Vikáriusként Erdély legnagyobb katolikus hitközsége, a kolozsvári Szent Mihály-plébánia élére került. Amikor átvette a hitközség vezetését, az éppen súlyos anyagi gondokkal nézett szembe – Márton Áron gazdasági tehetségét és szervezőképességét mutatja, hogy perek sorozatán keresztül és az adósságok felszámolásával sikeresen rendezte az egyházközség zavaros pénzügyeit.

„Nem riadok vissza a munkától”

1938 őszén az Egyházmegyei Tanács közgyűlésén elmondta Európa egyik első háborúellenes beszédét, mely az Erdélyi Iskola hasábjain nyomtatásban is megjelent. Mindössze 42 éves volt, de jelentős tapasztalat állt mögötte, mikor XI. Pius pápa püspökké nevezte ki. Felszentelésekor a *Non recuso laborem*, azaz Nem riadok vissza a munkától jelmondatot választotta magának, amelyhez egész életében hű maradt. Másfél évvel később a második bécsi döntés következtében egyházmegyéje kettészakadt: nagyobbik része visszakerült Magyarországhoz, Márton azonban hívei töredék részével a továbbra is Romániához tartozó Gyulafehérváron maradt. Ezekben az években emelkedett a teljes pusztulással fenyegetett erdélyi magyarság egyik legjelentősebb szószólójává.

A vészkorszakban tiltakozott a zsidók és a másként gondolkodók üldözése ellen, 1944. május 18-án a kolozsvári Szent Mihály-templomban kemény szavakkal bírálta a magyarországi zsidóság három nappal korábban megkezdett deportálását. Később levélben szólította fel Sztójay Döme miniszterelnököt, Jaross Andor belügyminisztert, a főispáni hivatalt és a rendőr-kapitányságot, hogy akadályozzák meg a zsidók elhurcolását – válaszként a rendőrkapitány kiutasította Kolozsvárról. Kiállása elismeréseként 1999-ben a Jad Vasem posztumusz Világ Igaza kitüntetést adományozott a püspöknek.

A világháborút követően, a trianoni határok visszaállítása után Márton püspök a kiépülő román kommunista rendszerrel is bátran szembehelyezkedett: tiltakozott, amikor a bukaresti kormány felbontotta a Vatikánnal kötött konkordátumot és államosította az egyházi iskolákat, és szót emelt a magyar kisebbség jogaiért is. Az állami szervek egyre nyíltabban támadták és állandó megfigyelés alatt tartották a megalkuvásra nem hajlandó püspököt, aki az 1949-es csíksomlyói búcsúra lóháton vonult be, beszédét százezrek hallgatták. Két héttel később, útban egy bukaresti tárgyalásra, titkosrendőrök elrabolták, és holléte ezután rejtély volt, többen a halálhírét is keltették. Valójában vizsgálati fogságba került.

Soha nem alkudott meg a hatalommal

A püspök letartóztatásának híre Rómába is eljutott. XII. Piusz pápa címzetes érsek címmel tüntette ki Mártont pappá szentelésének huszonötödik évfordulóján, de erről ő semmit sem tudott. Két év vizsgálati fogság és kényszervallatás után 1951-ben került sor Márton Áron perére. A koncepciós eljárásban a katonai törvényszék államellenes bűncselekmények koholt vádjával tíz év szigorított fegyházra és életfogytiglani kényszermunkára ítélte a püspököt. Végül négy évvel később nemzetközi nyomásra kiszabadult, és ismét átvehette egyházmegyéje irányítását – a hatalom azonban továbbra sem nézte jó szemmel tevékenységét, népszerű prédikációiban politikai agitációt láttak, ezért 1957-ben házi őrizetbe helyezték. A püspöki palotából csak a székesegyházba mehetett, de látogatókat fogadhatott, és a papszentelést is megengedték neki.

1962-ben, a második vatikáni zsinat idején a román kormány felszólította, hogy hagyja el lakhelyét és utazzon Rómába a zsinatra, ő azonban ezt megtagadta, mert tudta, hogy így szeretnének megszabadulni tőle. Végül a 60-as évek végén hagyhatta el „palotafogságát”, de továbbra sem volt hajlandó kompromisszumra a román állammal és az állami egyházüggyel, nehogy a tárgyalásokkal azt a benyomást keltse a világ közvéleményében, hogy az országban szabad vallásgyakorlás van.

Az idős, betegeskedő püspök utolsó éveiben azt kérte a pápától, hogy mentse fel őt a szolgálat alól. Lemondását 1980 áprilisában fogadta el II. János Pál. Márton Áron alig fél évvel később, 1980. szeptember 29-én hunyt el veserákban. Holttestét a gyulafehérvári székesegyház püspöki kriptájában helyezték örök nyugalomra, utolsó útjára több mint tízezer ember kísérte. Helytállását, példamutató életútját Erdélyben és idehaza is több intézmény, utcanév, Csíkszentdomonkoson múzeum, Gyulafehérváron emlékszoba őrzi.

A budai Márton Áron tér neve az 1970-es, 80-as években Kis Ferenc tér volt, a Farkasréti temetőben nyugvó munkásmozgalmi költő, Kis Ferenc emlékére. A rendszerváltás után megfosztották kommunista nevétől a teret, ekkor másfél évtizedig a Farkasréti tér nevet viselte, és 2005-ben vette fel a bátor gyulafehérvári püspök nevét.

Rudolf Dániel / Dívány

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@mazsihisz.hu
Főszerkesztő: Kardos Péter
Olvasószerkesztő: Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos: Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 4800 Ft
Külföldre 6800 Ft/év
USA és Izrael: 7500 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám: 11707024-22118480
OTP SWIFT kód: (BIC) OTPVHUHB
IBAN: HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsekk: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.
Szedés, tördelés: WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák: mondAt Kft., **www.mondat.hu**
Felelős vezető: Nagy László
ISSSN 0133-1353

Hírek, események röviden

– 1%. Kérjük, segítse személyi jövedelemadója 1%-ával a már igen idős (88 év feletti) Jad Vasem-kitüntetetteket, akik 1944-ben életük kockáztatásával mentették a zsidó üldözötteket. Köszönjük támogatását. **Igaz Emberekért Alapítvány.** Adószámunk: **18040094-1-42**.

– 1%. A **Veszprémi Zsidó Örökségi Alapítvány** köszönetet mond mindazoknak, akik a 2019. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány részére felajánlották. Az így kapott 128.620 Ft-ot a „Táguló és szűkülő terek. A veszprémi zsidóság társadalom- és gazdaságtörténete” című monográfia nyomdai költségeire fordítottuk a kuratórium döntése alapján. Reméljük, hogy az elmúlt esztendő nehézségeinek dacára a 2020. évről szóló bevallásukban még többen fogják 1%-os felajánlásukat alapítványunk részére megtenni, amit előre is köszönünk. Adószámunk: **18927467-1-19**.

85 éves a világhírű karmester, Zubin Mehta

Univerzális kisebbségi, örökös tiszteletbeli zsidó, lelkes Izrael-imádó. Az Ország kultúrtörténetében kitörölhetetlen szerepe van az indiai eredetű perzsa karmesternek, Zubin Mehtának, akit 85. születésnapja alkalmából az alábbi írásunkkal köszöntünk.

Perzsa családban született Bombayben (ma Mumbai), hegedűs és karmester édesapja a város első szimfonikus zenekarának alapítója volt.

Mi vagyunk India zsidói, a perzsák, akik nem asszimilálódtak – így magyarázta egy ízben kötődését a zsidó néphez és Izraelhez.

Bár eleinte úgy képzelte, orvos lesz, tizennyolc évesen végül Bécsbe ment zenét tanulni, itt találkozott Claudio Abbado mellett életre szóló barátjával, Daniel Barenboimmal, a világhírű izraeli zongoristával is.

Nemzetközi karmesterverseny győzteseként kezdett dolgozni 22 évesen a Liverpooli Filharmonikusoknál, 25 évesen pedig már a Los Angeles-i Filharmonikusok dirigense lett. Magyar zsidó vonatkozás, hogy az együttes zeneigazgatója, Sir George Solti, vagyis Solti György, akivel nem egyeztettek erről a lépésről, lemondott Mehta kinevezése miatt. A következő évben maga Mehta lépett a helyére, s 16 évig töltötte be a Solti által otthagyott pozíciót.

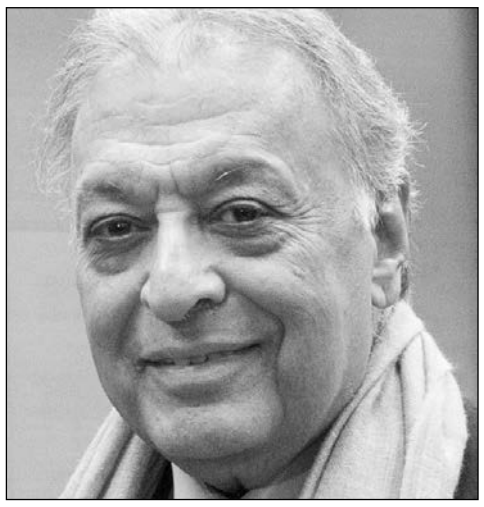

A New York-i Filharmonikusoknál folytatta vezető karmesterként és zeneigazgatóként 13 éven keresztül: ezt a rekordot sem azelőtt, sem azóta nem döntötte meg senki a zenekarnál.

Először 1961-ben, 25 évesen vezényelte az Izraeli Filharmonikus Zenekart, az utolsó pillanatban ugrott be a beteg Eugene Ormándy, vagyis – újabb magyar zsidó vonatkozás – a két Grammy-díjjal is elismert Ormándy Jenő helyett.

Az előadás után a koncertmester – látva a nagy sikert – könnyedén odaszólt Mehtának: *Biztos vagyok benne, hogy együtt maradunk a következő 25 évben.* Kishitű volt. Zubin Mehta – az akkor 25 éves beugró – 2019-ig, azaz majd 60 esztendeig nem hagyta el az Izraeli Filharmonikusokat.

Az is sokat segített visszaemlékezései szerint, amikor Barenboim barátjával sétáltak Tel-Aviv utcáin, és a nyüzsgésből és a zsivajból megértette, hogy ez a hely épp olyan, mint India.

1969-ben zenei tanácsadóvá, 1977-ben zeneigazgatóvá, 1981-ben pedig örökös zenei igazgatóvá nevezték ki. Több mint másfél ezer koncertet adott az Izraeli Filharmonikusokkal.

A hatnapos háború kitörésekor éppen nem volt Izraelben, ezért az utolsó géppel gyorsan odautazott. A harcok idején végig próbáltak, és amikor véget értek, megtartották győzelmi koncertjüket.

A frissen visszafoglalt Siratófalnál Mehta volt Daniel Barenboim és Jacqueline du Pré esküvői tanúja még abban az évben: kénytelenek voltak becsapni az ortodox rabbit, mivel Mehta – bármilyen meglepő is ez – nem zsidó.

Az Öböl-háborút is Erecben csinálta végig: minden nap játszottak, miközben Szaddám Huszein Scud-rakétái hullottak Izraelre.

Bármi történik, mi játszunk. Szüksége van ennek az országnak a zenére – mondta.

Wagnert azonban nem játszott az Izraeli Filharmonikusokkal. Egy ízben azt mondta, hogy amíg élnek olyanok, akiknek a karján ott van az auschwitzi tetoválás, addig nem lehet.

Munkájáért és az ország iránti elkötelezettségéért 1991-ben Izrael-díjban részesült, Tel-Aviv pedig díszpolgárává választotta.

Tényleg mélyen hiszi, hogy a zene segít, vigasztal és összeköt: ott volt az elpusztított Szarajevóban 1994-ben Mozart Rekviemjét vezényelni a meggyilkoltak emlékére, és Buchenwald mellett is ő dirigálta 1999-ben az Izraeli Filharmonikusokat és a Bajor Állami Zenekart.

Most az Egyesült Államokban él (ott tölti világ körüli utazásai során aránylag a legtöbb időt), de máig megőrizte indiai állampolgárságát is, és minden évben több hónapig Izraelben tartózkodik.

2019-ben végleg elköszönt az Izraeli Filharmonikusoktól, de dolgozik továbbra is. Nemrég kórházban volt egy rövid ideig, mert a túlzott igénybevétel és stressz kimerítette – 84 éves korában...

Zubin Mehta, mint azok általában, akiknek erősebb a tehetségük, mint önmaguk, nem képes megállni, és számára bizonyára ez a hosszú élet titka – legyen minél hosszabb! Az utóbbi években komoly egészségi problémái voltak, de mindig felépült, mert még vezényelnivalói vannak.

Az évek során szeretetem és csodálatom Izrael népe iránt, az iránta érzett szolidaritásom csak nőtt. Folyton megköszönik nekem, amit Izraelért tettem, pedig Izrael tízszeresen adta vissza nekem mindazt, amit az országnak nyújtani tudtam, mondta egy alkalommal Mehta, Izrael 85 éves, nagy barátja.

(Mazsihisz)

APRÓHIRDETÉS

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő–szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Balatontól 10 km-re, Veszprém Jeruzsálemhegyi kertváros részében 3 szobás, jó állapotú családi lakóház 900 m^2-es telekkel eladó. Irányár 71 millió Ft. Mobil: +36-30-457-3232.

Órajavítás, faliórák felújítása garanciával. Jung Péter, VII., Garay u. 45. 06-70-505-5620, www.jungoras.hu

Műfogsorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Közös képviselet, társasházkezelés Budapesten! Tapasztalat, referenciák! Dr. Bíró Anna, Lőrincz Péter, 06-70-383-5004.

NAPTÁR

Május 21., péntek	Sziván 10.	Gyertyagyújtás: 8.04
Május 22., szombat	Sziván 11.	Szombat kimenetele: 9.21
Május 28., péntek	Sziván 17.	Gyertyagyújtás: 8.11
Május 29., szombat	Sziván 18.	Szombat kimenetele: 9.30

Balázs Klári a 80-as években plagizált egy izraeli dalt, most milliókra perlik

Henri Bratter Izraelben élő francia zeneszerző Ofra Haza izraeli énekesnőnek írta az 1981-ben megjelent Tfila (Ima) című dalt. Ezt vitte slágerre Magyarországon Találd ki gyorsan a gondolatom címmel Balázs Klári és Korda György, akik közül az énekesnő volt feltüntetve zeneszerzőként. Henri Bratter perel és hajthatatlan.

Ofra Haza

Balázs Klári énekesnő ellen polgári peres eljárást indított **Henri Bratter** Izraelben élő francia zeneszerző, írja a *Telex*.

A lap az ügyet felkapó izraeli médiára hivatkozva közli: az eredeti dal bizonyos körökben a nem hivatalos himnusza Izraelnek, illetve az izraeli sajtó külön rácsodálkozik arra, hogy a magyar verzió dalszövegét az a Szenes Iván írta, aki Szenes Hanna izraeli nemzeti hős másod-unokatestvére. Bratter jogorvoslatért fordult a magyar bírósághoz a dal plagizálása miatt, izraeli sajtóbeszámolók szerint nem keveset követel az énekesnőtől.

Saját bevallása szerint több mint 200 ezer dollár (ez közel 60 millió forint) járna neki a majdnem 40 évnyi szerzői jogdíj elmaradása miatt, de végül csak 25 ezer dollár (kb. 7,5 millió forint) kártérítést ítéltek meg neki első fokon.

A cikk idézi a Balázs Klárit képviselő iroda nyilatkozatát, amely így kezdődik: „Balázs Klári őszintén elismeri, hogy a Találd ki gyorsan a gondolatom... című dal zenéjét eredetileg nem ő írta. Ez egy izraeli dal a 80-as évekből, melyből Balázs Klári és Szenes Iván szövegíró duettet készített. Szenes Iván szövege, valamint Balázs Klári és Korda György előadása nélkül nem vált volna ismertté és sikeressé a dal Magyarországon." Az iroda szerint Balázs Klári bízott abban, hogy az Artisjuson keresztül megérkezik a feldolgozáshoz az izraeli jogosítás, ahogy ez bevett szokás külföldi dalok magyar feldolgozása esetén. Sajnos nem így történt.

Mint fogalmaznak: „Balázs Klári minden törekvése ellenére az izraeli zeneszerző pert indított, és irreálisan sok pénzt követelt a bíróságon. A Fővárosi Törvényszék az izraeli zeneszerző kártérítési követelését nagyrészt elutasította, és abból mindössze ugyanazt az összeget ítélte meg, melyet Balázs Klári már per nélkül is felajánlott. Az izraeli zeneszerző a bíróság döntését sem fogadta el, továbbra is hajthatatlan."

Herzl Tivadar örökül hagyta nekünk....

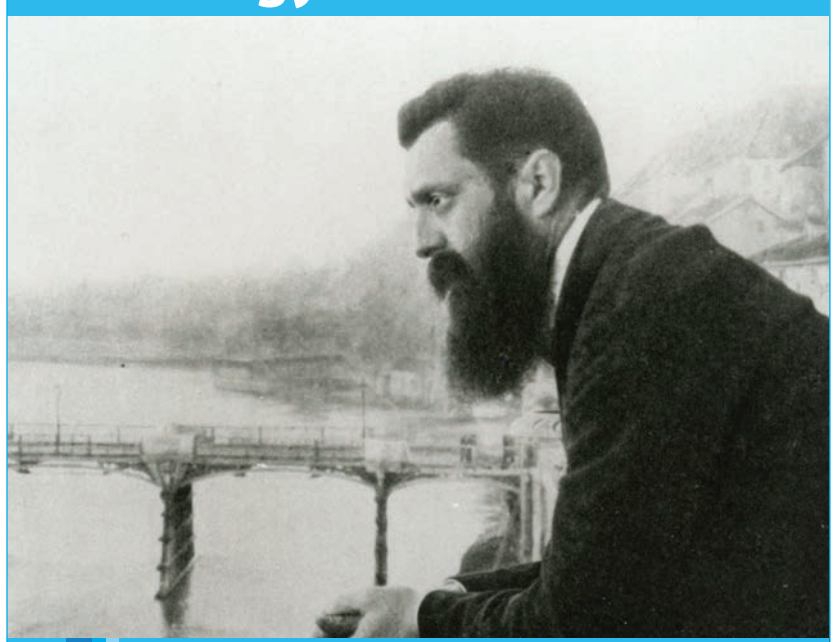

Biztosítani akarjuk a zsidó nép és Izrael Állam létének folytonosságát.

Az Ön öröksége is hozzájárulhat e célhoz.

Keren Hayesod - United Israel Appeal,

a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt.

KEREN HAYESOD קרן היסוד UNITED ISRAEL APPEAL

Tőlünk megtudhatja hogyan

E-mail: legacy@kh-uia.org.il

Telefax: +972-4-6263636

Mobil: +36-30-7154136, 70-9330068

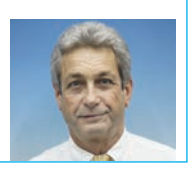

...és ideje van a nevetésnek

Egy idős körzeti orvos, dr. Gúnár, nagyon unatkozott otthon nyugdíjba vonulása után, és elhatározta, hogy kinyit egy új rendelőt, klinikát.

Kitette a táblát: Dr. Gúnár Klinikája! Egy kezelés 5.000 Ft. Ha nem tudok segíteni, visszakap 10.000 Ft-ot.

Dr. Ifjú biztos volt abban, hogy az öreg Gúnár már nem tud semmit gyógyítani, biztos szenilis. Úgy gondolta, hogy ez jó alkalom keresni 10.000 Ft-ot. Elment Dr. Gúnár Klinikájára.

Dr. Ifjú mondja: Dr. Gúnár, én elvesztettem a számban az ízlelőérzékemet, tudna nekem segíteni? Dr. Gúnár odaszól a nővérnek: Hozzon nekem orvosságot a 22-es dobozból, és tegyen 3 cseppet a páciens, dr. Ifjú szájába.

Dr. Ifjú felkiált: Fúj, ez benzin!

Dr. Gúnár: Gratulálok, barátom, visszakapta az ízlelőérzékét, ez 5.000 Ft lesz.

Dr. Ifjú nagyon mérges lett, és néhány nap múlva visszament dr. Gúnárhoz, hogy most visszaszerzi a kifizetett 5.000 Ft-ot.

Mondja dr. Gúnárnak: Doktor úr, elvesztettem az emlékezőtehetségemet, nem emlékszem semmire sem. Dr. Gúnár odaszól ismét a nővérnek, hozzon orvosságot a 22-es dobozból, és 3 cseppet cseppentsen a páciens szájába. Erre dr. Ifjú megszólal: Azt már nem, hiszen az benzin! Dr. Gúnár: Gratulálok, amint látom, visszakapta az emlékezőtehetségét, ez 5.000 Ft lesz.

Dr. Ifjú miután elvesztett 10.000 Ft-ot, mérgesen visszament jó néhány nap múlva. Na most már aztán vissza kell kapnia a 10.000 Ft-ját: Dr Gúnár, nagyon gyenge a látásom, alig látok valamit, tudna segíteni? Dr. Gúnár: nagyon sajnálom, de erre nincs orvosságom, nem tudok segíteni, itt van a 10.000 Ft. (De csak 1.000 Ft-ot ad neki.) Dr. Ifjú mondja: Doktor úr, valami tévedés van, ez csak 1.000 Ft! Dr. Gúnár: Gratulálok, barátom, látom, visszakapta a látását, ez 5.000 Ft lesz.

Mi ebből a tanulság? Csak azért, mert valaki IFJÚ, nem jelenti azt, hogy túl tud járni egy öreg GÚNÁRnak az eszén!

Először is, mi nem szeretünk öregnek lenni, de ne írjatok még le bennünket!

A holland főrabbi antiszemita szurkolókkal találkozna

Nemrégiben a holland első osztályú labdarúgó ligában az Ajax a Vitesse Arnhem csapatával találkozott, és győzött 2:1-re. A Vitesse-rajongók a „Hamász, Hamász, zsidókat a gázba" rigmust skandálták.

Pascal van Wijk, a klub igazgatója őszinte sajnálatát fejezte ki, amiért „maroknyi szurkoló ilyen visszataszító módon viselkedett".

Binjomin Jacobs, a lubavicsi irányzathoz tartozó holland főrabbi beszélgetésre invitálta a szurkolókat az arnhemi városházára, amelyen **Ahmed Marcouch**, a város mozlim vallású polgármestere is részt venne.

Jacobs rabbi kijelentette: „A jelenség gyűlöletes és visszataszító. Egyszerre irányul Izrael ellen és idézi a holokausztot. Természetesen elítéljük. Ugyanakkor ha megbélyegezzük ezeket a szurkolókat, ezzel beskatulyázzuk őket, és csak fokozzuk bennük az »ők és mi« érzést. A találkozót a polgármester kezdeményezte, amiért őszintén hálás vagyok. Nyílt, nem könnyű, ám igencsak szükséges eszmecserére számítok."

Az amszterdami Ajaxot más csapatok szurkolói folyamatosan sértegetik antiszemita jelszavakkal. Az Ajax valóban szorosan kötődik a hollandiai zsidó közösséghez. A mérkőzéseken rajongóik gyakran lengetnek izraeli zászlót annak ellenére, hogy kevés zsidó van közöttük.

Algemeiner– Bassa László / Szombat

Binjomin Jacobs főrabbi

Albert Bourla: a világ zsidósága mellett óriási büszkeséggel tölt el Izrael

A függetlenség napja alkalmából a zsidó állam tisztelettel adózott a Pfizer gyógyszergyártó cég vezérigazgatójának, megköszönve a partnerséget, amelynek köszönhetően Izrael a világ egyik legsikeresebb koronavírus elleni oltási kampányát tudta megvalósítani.

A görög holokauszttúlélők fia, **Albert Bourla** meghívást kapott a diaszpóra zsidóságának képviselőjeként a jom háácmáuti ceremóniára. Mivel személyesen nem tudott részt venni, a Pfizer vezérigazgatója videoüzenetben köszöntötte az izraelieket, amelyet a jeruzsálemi Herzl-hegyen tartott fáklyagyújtási ünnepségen mutattak be, olvasható az *ujkelet.live* tudósításában.

„A világ zsidósága mellett óriási büszkeséggel tölt el Izrael. Büszke vagyok arra, hogy mindenki számára létezik, értünk és gyermekeinkért. Büszkeséggel töltenek el Izrael tudományos, technológiai, innovációs és sok más területen elért eredményei.

Idén a Pfizer és Izrael közötti partnerség újabb úttörő eredményének köszönhetően együtt demonstráljuk, hogy a tömeges oltással legyőzhetjük a Covid-19 járványt és életeket menthetünk.

Szeretnék köszönetet mondani **Benjámin Netanjahu** miniszterelnöknek és a Pfizer összes izraeli munkatársának. Megmutattuk, hogy van út a normális élethez, és ezt mindenképpen közösen ünnepelheti az egész világ. Hág háácmáut száméách!"

Szomorú lág boajmer

45 halott, 150 sebesült. A máig ismeretlen okból kitört pánik ennyi áldozatot követelt Meronban, ahol Simon bár Jocháj emlékére az idén több százezer hívő gyűlt össze. Táncövo: lelkük foglaltassék bele az örök életűek kötelékébe.

Gyógyszer és támogatás

Továbbra is igényelhetnek esetenkénti (nem állandó) támogatást szociálisan rászoruló betegek az alábbiakhoz:

Átlagosnál drágább (kb. 5.000 és 50.000 Ft közötti) gyógyszer beszerzése.

Magánorvosi MRI-vizsgálat elvégeztetése rosszindulatú daganat kiderítéséhez abban az esetben, ha az állami egészségügy csak késői határidőre tudja vállalni.

Részletesebb tájékoztatás a következő telefonszámon kérhető: 06-1-321-3497, lehetőleg az esti órákban.